

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

**SOSYAL HİZMET SUNUM SİSTEMİ VE SOSYAL HİZMET
MERKEZLERİNİN İŞLEYİŞ VE İŞLEVLERİNİN TÜRKİYE VE AB
AÇISINDAN KIYASLAMASI**

Abdulhamit ŞAŞMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İstanbul, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

**SOSYAL HİZMET SUNUM SİSTEMİ VE SOSYAL HİZMET
MERKEZLERİNİN İŞLEYİŞ VE İŞLEVLERİNİN TÜRKİYE VE AB
AÇISINDAN KIYASLAMASI**

Abdulhamit ŞAŞMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İstanbul, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı :Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Program :Sosyal Hizmet
Öğrenci No :164205074
Öğrenci Adı Soyadı :Abdulhamit ŞAŞMAZ

Sosyal Hizmet Sunum Sistemi ve Sosyal Hizmet Merkezlerinin İşleyişi Ve İşlevlerinin Türkiye ve AB Açısından Kıyaslanması isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 07.02.2019. tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

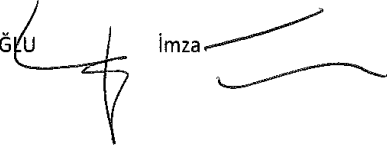
Jüri Başkanı : Doç. Dr. İshak AYDEMİR
(Bahçeşehir Üniversitesi)

İmza

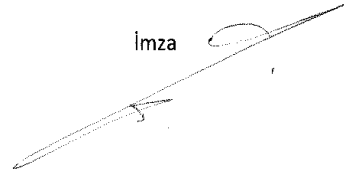
Danışman : Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Abdulhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Bu çalışmada AB ve Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerine yönelik kıyaslamalı bir analiz yapılmıştır. Bu kapsamda Türkiye ve AB ülkelerinde öncelikle sosyal hizmetler kavramı ve sosyal hizmetlere yaklaşımın ne yönde olduğu incelenmiş, ardından merkezlerin işlevlerinin SWOT analizi ile kıyaslanması amaçlanmıştır. Çalışmada AB sosyal hizmet merkezlerinin kurumsal yapısı detaylandırılmış, kurumsal ve kuruluş açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada birincil ve ikincil kaynaklar kullanılarak, betimsel tarama ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre sosyal hizmetler AB ülkelerinde daha etkili bir işleve sahip olup, toplumsal anlamda görevlerini daha etkili bir biçimde yerine getirmektedir. Bunun sağlanmasında en önemli faktörler ise finansal özerkliğin daha fazla olması, kamusal desteğin daha yüksek olması ve bu merkezlerin Türkiye’ye göre daha otonom bir yapıya sahip olmalarıdır.

Kurumsal açıdan AB ile Türkiye kıyaslandığında, genel olarak AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin görevlerini yerel yönetim bünyesindeki yapılar aracılığı ile yerine getirdiği görülmektedir. Türkiye’deki gibi bakanlığa bağlı bir kurumsal yapı genel olarak söz konusu değildir. AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin görevleri, yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları arasında tanımlanmıştır. Türkiye’de ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlar aracılığı ile bu görevler yerine getirilmektedir. Türkiye’de son yıllarda bu konuda önemli atılımların yapıldığı, ancak gelinen noktada henüz AB uygulamalarına göre yeterli olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmetler, AB, Türkiye, Sosyal işlevler.

ABSTRACT

This study was carried out a comparative analysis of the functions of the EU and social service centers in Turkey. In this context, Turkey and EU countries which first examined the concept of social services and in what direction the approach to social services, then it was intended to be compared with the SWOT analysis of the functions of the center. In this study, the institutional structure of the EU social service centers has been elaborated, compared to the institutional and the organization. In this study, descriptive scanning and content analysis methods were used by using primary and secondary sources. According to the results obtained in the study, social services have a more effective function in EU countries and fulfill their duties more effectively in the social sense. The most important factors in ensuring that this is more than financial autonomy, is higher than the public support and the centers are to have a more autonomous structure according to Turkey.

From an institutional point when compared to the EU and Turkey, in general, it seems to fulfill their tasks through social service centers in the EU structures in the local government structure. The ministry as an organizational structure in Turkey is generally not concerned. The duties of social service centers in EU countries are defined among the duties and responsibilities of local governments. In Turkey, the Family, Labor and affiliates through the Ministry of Social Services, this task is fulfilled. Turkey has made significant strides in recent years in this regard, but not yet at this point seems to be adequate according to EU practices.

Keywords: Social services, EU, Turkey, social functions.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, araştırmanın her aşamasında bana yol gösteren, fikirleri ve yönlendirmeleriyle çalışmamda takıldığım noktalarda destek olan başta danışmanım Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU olmak üzere, değerli katkılarını esirgemeyen tüm enstitü çalışanları ve yardımı geçen herkese teşekkür ederim...

Akademik anlamda kendimizi geliştirmemizi teşvik eden değerli abim İsmail Mansur ÖZDEMİR'e, eğitim ve bu çalışmam sırasında her türlü desteği veren Ümraniye Sosyal Hizmet Merkezi Müdürümüz Süleyman AYAN'a, ve bu çalışmam sırasında desteklerini esirgemeyen kıymetli mesai arkadaşlarıma ve dostlarıma teşekkür ediyorum,

Bu çalışmamı; bana desteği ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Gülcan ŞAŞMAZ'a, bu çalışmam sırasında bana güç veren çocuklarım Abdullah Yusuf ve Ayşe Berra'ya; bu süreçte bana moral ve motivasyon olan en güzel hediyeler minik ikizlerim Ahmet Yasir ve Sümeyye Ebrar'a ithaf ediyorum

BEYAN FORMU

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerine yönelik Türkiye ve AB kıyaslaması başlıklı bu çalışmayı kendim yaptığımı, çalışma sürecinde etik kurallara uygun olarak davrandığımı, tez çalışmasında elde edilen tüm bilgileri ve yorumları kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

02.02.2019

Abdulhamit ŞAŞMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. SOSYAL HİZMETLERİN TANIMLANMASI	3
2.1. Sosyal Hizmetler	3
2.1.1. Sosyal Hizmet ve Sosyal Hizmetler Kavramları.....	3
2.1.2. Sosyal Hizmetin Tanımlanması	4
2.1.3. Sosyal Hizmetin Kapsamı	6
2.1.4. Sosyal Hizmetin Toplumsal Faydası.....	7
2.1.5. İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet.....	8
3. TÜRKİYE SOSYAL HİZMET SUNUM SİSTEMİ	9
3.1. Türkiye’de Sosyal Hizmet Merkezleri	10
3.2. Türkiye’de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Kuruluşu	11
3.3. Türkiye’de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Mevcut Durumu	11
3.4. AB Uyum Sürecindeki Eksiklikler	18
3.5. Türkiye’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısı	22
4. AB’DE SOSYAL HİZMET MERKEZLERİ	24
4.1. Avrupa Refah Rejimleri	24
4.1.1. Sosyal Demokrat Refah Modeli (İskandinav Ülkeleri).....	25
4.1.2. Korporatist-Muhafazakâr Refah Modeli (Kıta Avrupası).....	25
4.1.3. Liberal refah modeli- Anglo Sakson Ülkeleri.....	26
4.1.4. Güneyli Refah Modeli (Akdeniz).....	26
4.1.5. Refah Devletinin Karşılaştırılması.....	27
4.2. AB’de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Tarihçesi	28
4.3. AB’de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Mevcut Durumu	29
4.4. Bazı AB Ülkelerinde Sosyal Hizmetler	33

4.4.1. Almanya	33
4.4.2. Hollanda	35
4.4.3. İngiltere	37
4.4.4. İsveç	40
4.5. AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısı	42
5. GEREÇ VE YÖNTEM	44
5.1. Araştırmanın Konusu	44
5.2. Araştırmanın Önemi ve Amacı	44
5.3. Araştırma Soruları	45
5.4. Araştırmanın Yöntemi	46
5.5. Verilerin Toplanması	46
5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	47
6. BULGULAR	48
6.1. Türkiye’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları	48
6.2. AB’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları	49
6.3. Türkiye ve AB’deki Sosyal Hizmet Merkezlerinin Kıyaslanması	51
6.4. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Kıyaslanması	57
6.5. Türkiye İçin Alternatif Model Önerisi	60
7. TARTIŞMA	64
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	66
9. KAYNAKLAR	68
EK 1: Özgeçmiş	74

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 3. 1. Sosyal Hizmet Merkezlerinin çalışma ilkeleri	12
Tablo 3. 2. Sosyal hizmet merkezlerinin görevleri.....	13
Tablo 3. 3. Türkiye'de sosyal hizmet alanında eğitim veren kurumlar	14
Tablo 3. 4. Türkiye'de sosyal hizmet merkezlerine erişimde dört büyük il	19
Tablo 3. 5. Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı istihdamının kurumlara göre dağılımı ...	20
Tablo 3. 6. Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı sayıları ve istihdam açısından durumları	21
Tablo 3. 7. Türkiye’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı	23
Tablo 4. 1. Refah devlet türleri ve örnekleri	25
Tablo 4. 2. Refah devlet türüne göre ülkelerin dağılımı.....	27
Tablo 4. 3. AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin teorik alt yapısı	30
Tablo 4. 4. Hollanda'da yaşlılara evde bakım hizmetleri	36
Tablo 4. 5. AB’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı	43
Tablo 6. 1. Türkiye’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları	48
Tablo 6. 2. AB’deki Sosyal Hizmetlere İlişkin SWOT Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 6. 3. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin güçlü yanların kıyaslanması.....	52
Tablo 6. 4. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin zayıf yanların kıyaslanması.....	53
Tablo 6. 5. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin fırsatların kıyaslanması.	54
Tablo 6. 6. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin tehditlerin kıyaslanması	55
Tablo 6. 7. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Kıyaslanması	58
Tablo 6. 8. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Mikro Düzeyde Kıyaslanması.....	60

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
EEA	Avrupa Ekonomik Alanı (European Economic Area)
IFSW	Uluslararası Sosyal Hizmetler Çalışanları Fedarasyonu (International Federation of Social Workers)
SHÇEK	Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu
NASW	Amerika Ulusal Sosyal Hizmetler Derneği (National Association of Social Workers)

1. GİRİŞ

Sosyal devlet kavramı ve küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan küresel kamu kavramı, devletin temel görevlerinin başında sosyal hizmetlerin geldiğini ortaya koymaktadır. Bugün medeniyet seviyesi olarak tanımlanan bir çok sivil toplum yapısı ve AB gibi formel yapılarda temel amaç, devletlerin yönetim fonksiyonlarını yerine getirirken daha fazla vatandaş odaklı çalışmasının sağlanmasıdır.

Devletin temel ve asli fonksiyonları üzerine çeşitli tartışmalar ve devletin temel tanımıyla ilgili geçmişten günümüze bazı yaklaşımlar geliştirilmiş olsa da, temelde gerek klasik kamu yönetimi anlayışında, gerekse modern devlet kuramında da ortak olan nokta, devletin ya da devletlerin asli görevleri ve varlıklarının, vatandaş ile birlikte anlam kazandığı ve vatandaşa hizmetin tüm devlet sistemleri içerisinde, değişen derecelerde olduğu yönündedir. Diğer bir ifadeyle devletler, türü ve yönetim biçimi ne olursa olsun, vatandaş-devlet ilişkileri ile var olmakta ve bu ilişkiler çerçevesinde, devletin halk tarafından algılanan gücü şekillenmektedir.

Sosyal hizmetler isminden de anlaşılacağı gibi, devletin sosyal yapı içerisindeki çeşitli gruplara yönelik özelleşmiş olan hizmetlerin bütünüdür. Buna ilave olarak sosyal hizmetler, aynı zamanda vatandaş-devlet ilişkisinin boyutu, yönü ve başarısını da gösteren önemli süreci ifade etmektedir. Özellikle modern devlet kuramı ve söylemlerinin giderek arttığı günümüzde, sosyal hizmetlerin devletlerin modernlik ve gelişmişlik düzeyi üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ifade etmek mümkündür (IFSW, 2018).

Yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte, kamusal görev yapan ve kamuya hizmet eden kurumların kullandığı kaynakların yine kamunun kaynaklarını kullanmaları nedeniyle, verimlilik ve hesap verilebilirlik ilkelerinin gerekli olduğu yönündedir. Diğer bir ifadeyle devlet kurumları tüm halkın kaynaklarından karşılanan hizmetler vermekte olduğundan ötürü, bu hizmetlerinde olabildiğince verimli hareket etmelidir. Verimli hareket etmenin en önemli şartı ise bu alandaki başarılı çalışmaların incelenmesidir.

Buradan hareketle sosyal hizmet sunumu ve sosyal hizmet yapan kuruluşları incelemeye geçmeden, sosyal hizmetin tanımlanması ve ülkelerin sosyal politikalarına bakmak gereklidir. Sosyal hizmet sunumu doğrudan ülkenin sosyal politikası ile ilgilidir. Ayrıca sosyal hizmet ve sosyal yardım birbirini tamamlayan kavramlardır. Ayrı düşünülmesi ve değerlendirilmemesi gereklidir. Sosyal hizmete ihtiyacı olan birey sosyal yardıma ihtiyaç duymayabilir, ancak sosyal yardıma ihtiyaç duyan bireyler sosyal hizmete ihtiyaç duyabilirler

AB ülkelerinde verilen sosyal hizmetler ve vatandaşlık hakları, günümüzde birçok ülkenin de kendisine hedef belirlediği, önemli bir seviyeye gelmiş durumdadır. Bundan ötürü AB ülkelerinde verilen sosyal hizmetlerin ve genel olarak kamusal sürecin aslında bir anlamda başarılı örnek olarak alınması mümkündür. Nitekim dünyada da birçok ülke AB üyeliği ya da AB ile geliştirilen mutabakatlar çerçevesinde, birlik içerisindeki birçok sosyal hizmet yöntemi ve içeriğini örnek almakta ve uygulamaya geçirmektedir.

2. SOSYAL HİZMETLERİN TANIMLANMASI

2.1. Sosyal Hizmetler

Refah devletinin uzlaşmasıyla tarih ve sosyal yaşamında önemli değişikliklere neden olan kapitalizm, krizler arasında ilerlemeye devam eden bir sistem olarak varlığını sürdürüyor. Her krizden sonra, yaşamın her yönü, özellikle sosyal yapıdaki etkiler, tartışmaya yol açmaya devam etmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, yaklaşık otuz yıldır devam eden refah devleti dönemi ve uygulamaları ile yaygınlaşan sosyal politika tartışmalarının yoğunlaştığı bölgeler arasındadır (Şahin Taşyığın ve Özel, 2011: 176). Araştırmanın bu bölümünde, sosyal hizmetlere ilişkin genel bir bilgi verilmiş ve ardından Türkiye ile AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerine yönelik kaynak taraması yapılmıştır.

2.1.1. Sosyal Hizmet ve Sosyal Hizmetler Kavramları

Sosyal hizmetlere ve sosyal hizmet merkezlerine değinmeden önce, sosyal hizmet ile sosyal hizmetler kavramları arasındaki farka bakmak gerekir. Literatürde sosyal hizmet uygulamalı bir meslek dalı ve disiplin olarak geçmektedir. Bu mesleğin uzmanları çeşitli düzeylerde kişi, grup, aile, topluluk ve toplumlar üzerinde çalışmaktadır. Sosyal hizmet mesleği uzmanları görevlerini yerine getirirken bazı rol ve işlevlere sahiptir (Doğan ve Duyan, 2015: 106). Sosyal hizmet kavramsal anlamda değerlendirildiğinde, bir insan hakları mesleği olarak nitelendirilmektedir. Daha geniş ölçekte bakıldığında insan hakları, siyasal, sivil, sosyal, kültürel veya ekonomik açılardan daha insani bir yaşamın idamesi için vazgeçilmez hale gelen tüm hakları içermektedir. Bu sayede sosyal hizmet hakların yerine getirilmesiyle birlikte daha adil ve insani bir dünya düzenine hizmet etmektedir (Tufan vd, 2009: 76). Bir meslek olarak sosyal hizmetin temel hedeflerinden birisi özellikle dezavantajlı grupların iyilik hallerini sağlamaktır (Özmete ve Akgül Gök, 2015: 128).

Sosyal hizmet/sosyal çalışma, hukuk devletinin demokratik, sosyal ve evrensel ilkeleri çerçevesinde, sürekli değişim içerisindeki yapının pozitif ilerlemesi için yapılan, toplumsal dışlanmaları ve yabancılaşmaları önleyecek olan çalışmaların yerine getirildiği bir meslek ve disiplindir (Yolcuoğlu, 2017: 185-186).

Sosyal hizmetler ise sosyal hizmetten farklı olarak eğitimde, sağlıkta ve sosyal güvenliği içeren konularda verilen hizmetleri tanımlamaktadır (Çetin, 2015: 147). Sosyal hizmet, bir bilim ve mesleğin adıdır. Sosyal hizmetler ise devletin vatandaşının esenliğini sağlamak için yaptığı düzenli ve sistematik hizmetlerin tümünü içerir (Genç ve Barış, 2015: 97). Dolayısıyla sosyal hizmet bir mesleği ya da meslek dalını ifade ederken, sosyal hizmetler ise bu mesleğin yerine getirdiği görevleri tanımlamaktadır.

2.1.2. Sosyal Hizmetin Tanımlanması

Sosyal hizmet, uygulamaya dayalı bir meslek ve sosyal değişimi ve gelişmeyi, sosyal uyumu ve insanların güçlenmesini ve özgürleşmesini teşvik eden akademik bir disiplindir. Sosyal adalet ilkeleri, insan hakları, kolektif sorumluluk ve çeşitliliğe saygı, sosyal hizmet için çok önemlidir. Sosyal hizmet teorileri, sosyal bilimler, beşeri bilimler ve yerli bilgi teorileri ile desteklenen sosyal hizmet, insanları ve yapıları, yaşamın zorluklarını ele almak ve refahı artırmak için meşgul eder. Yukarıdaki tanım ulusal ve / veya bölgesel seviyelerde yükseltilebilir (IFSW, 2018).

Sosyal hizmetin kendi kavramı içinde bir amacı vardır. Sosyal, insan ve çevresi anlamına gelir. Sosyal hizmet, genel bir hizmet türü olarak yorumlanabilir. İnsan sosyal bir varlıktır; bu yüzden başkalarına ihtiyacı var. İnsanların bağımlılığı ve karşılıklı bağımlılığı, sosyal hizmetin temelidir; Kişilerarası etkileşim, insanların ilişkinin kalitesini ve etkinliğini arttırmasına yardımcı olur. Başka bir deyişle, sosyal hizmet, insanların sosyal işleyişini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu disiplinin amacı, Sosyal Hizmet tanımına göre tanımlanabilir. Amerika Ulusal Sosyal Hizmetler Derneği (NASW) tanımına göre; Sosyal Hizmet, bireylerin, grupların veya toplulukların sosyal işleyişlerini artırma veya sürdürmelerine ve hedeflerine uygun sosyal koşullar oluşturmalarına yardımcı olan profesyonel bir faaliyettir. Sosyal Hizmet uygulaması,

aşağıdaki amaçlardan biri veya birkaçı için sosyal hizmet değerleri, disiplini ve tekniklerinin profesyonel uygulamasını içerir (Selcik ve Güzel, 2016: 462):

- Somut hizmet alımında insanlara yardım etme
- Birey, aile ve gruplar için danışmanlık ve psikoterapi
- Sosyal ve sağlık hizmetlerini sunmada ve bu hizmetleri iyileştirmede grup ya da topluluklara yardım etme
- İlgili yasama sürecine katılma

Uluslararası Sosyal Hizmetler Federasyonu (IFSW) tanımına göre; Sosyal hizmet, sosyal değişme ve gelişmeyi, sosyal bütünleşmeyi, güçlenmeyi ve insanların özgürlüğünü geliştirmeyi amaçlayan pratik bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı, sosyal hizmetin ilkeleridir. Sosyal hizmet, sosyal bilimler, beşeri bilimler ve yerel bilgi teorilerine dayanan sosyal hizmet, insanları ve örgütleri yaşam problemlerine odaklanmaya ve refahı artırmaya yönlendirir. Sosyal Hizmet Eğitimi Konseyi'ne (CSWE) göre, sosyal hizmet; bireylere, ailelere, gruplara, topluluklara ve toplumlara sosyal işleyişlerini iyileştirmelerinde yardımcı olma sürecidir (Selcik ve Güzel, 2016: 462).

Newfoundland ve Labrador'un 2010 yılı The Social Workers Yasası'na göre sosyal hizmet (Yüksel vd, 2015: 9):

- (i) Müracaatçılara direkt olarak danışmanlık ve terapi hizmetleri sunarak,
- (ii) Diğer meslek elemanları ile yapılanlar dâhil insana hizmet programlarının sunulması ve geliştirilmesi için çalışarak,
- (iii) Sosyal politikaların geliştirilmesine ve ilerletilmesine katkıda bulunarak,

(iv) Sosyal hizmet uygulaması, teknik ve bilimine katkıda bulunacak araştırmalar yürüterek, psikososyal sorunları değerlendirir, tedavi eder ve engeller ve birey, aile, grup ve toplumların psikososyal işlevselliğini artırır.

2.1.3. Sosyal Hizmetin Kapsamı

Sosyal hizmet çok disiplinli bir alandır ve teorileri pratiğe dönüştürmek için modeller üretir. Tıp, psikoloji, sosyoloji, vb. Diğer disiplinlere sahip modellerin üretimi sırasında, sosyal hizmet uzmanı diğer profesyonel sagma deneyimlerini deneyimleyebilir. Bu açıdan, sosyal hizmet alan bilgisi, sosyal hizmet uzmanı için çok önemlidir. Gelişmiş profesyonel sagma hizmet alanlara, kurumuna ve topluma zarar verebilir. Sonunda sosyal hizmetin güvenini ve bakış açısını olumsuz yönde etkileyebilir (Selcik ve Güzel, 2016: 462).

Sosyal hizmet mesleği hem ihtiyaçların, hem sosyal adaletin hem de insan haklarının gerçekleşmesi olarak görülür. Geleneksel olarak, ihtiyaçlara veya sosyal adalete dayalı sosyal hizmet uygulamaları, eskilere dayanır ve bazen hak temelli sosyal hizmet uygulamalarına göre eleştirilir. Örneğin, ihtiyaç temelli uygulamalar daha ataerkil olduğundan ve iyi niyete dayandığından, adalet temelli uygulamalar zorlayıcı ve cezalandırıcı oldukları için eleştirilir (Tufan vd, 2009: 77).

Sosyal hizmet, çok geniş kapsamlı bir disiplindir. Bu disiplinin kapsamını sunmak için en kullanışlı yöntem, müşteri sisteminin boyutuna göre sınıflandırılmasıdır: mikro, mezzo ve makro seviye. Mikro düzeyde, bireyin ve bireyin en yakın arkadaşlarla, yakın arkadaşlarla ve aile üyeleriyle olan etkileşimine odaklanır. Buna uygulama düzeyi, kişilerarası yardım, doğrudan yardım ve klinik uygulama da dahildir. Mezzo düzeyinde pratikte kişilerarası ilişkiler, aile hayatıyla olan ilişkisinden daha uzaktır; fakat aynı zamanda topluluk ve kurumsal temsilciler arasındaki ilişkilerden daha kişiseldir. Bu seviyede, bireysel yardım veya terapi gruplarındaki bireyler; okulda veya işte akranlar; komşular dahildir. Makro düzeyde, organizasyon, topluluk, devlet veya toplumlar istihdam edilmektedir. Bu düzeyde, kişilerarası ilişkiler de söz konusudur, ancak bunlar

genellikle bir grubu, topluluğu veya organizasyonu temsil eden kişilerdir. Bu seviye, yönetim, finansman, politika analizi ve sosyal kaynak geliştirme gibi süreçleri içerir (Selcik ve Güzel, 2016: 464).

Kanada Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği Etik Kuralları (2005), profesyonel sosyal hizmet uygulaması için gerekli değerleri ve prensipleri belirlemiştir. Bu değerler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir (Yüksel vd, 2015: 10):

1. İnsani değerlere ve kişilik değerlerine saygı duymak,
2. Sosyal adalet aramak,
3. İnsanlığa hizmet etmek,
4. Mesleki uygulamaya adapte olmak,
5. Profesyonel müdahalenin gizliliği,
6. Mesleki uygulamada yeterlilik.

2.1.4. Sosyal Hizmetin Toplumsal Faydası

Sosyal işlevsellik, sosyal hizmetin temel odağını anlamada ve onu diğer mesleklerden ayırmada kilit bir rol oynar. Olumlu sosyal işlevsellik, bir bireyin toplumdaki temel rolünü anlama ve onun temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli görev ve etkinlikleri gerçekleştirme yeteneğidir. Bireyin toplum içindeki olası rollerini gösterebilmek için aileye üye olmak, ebeveynlik, eş, öğrenci, hasta, çalışan, mahalle ve vatandaşlık bu rollerdendir. Bireyin temel ihtiyaçları; beslenme, barınma, sağlık, kendine zarar verme, kabullenme ve sosyal destek, yaşamın anlamı ve amacı gibi temel beklentilerdir. Sosyal rollerdeki değişiklikler bireyin beklentilerini değiştirir. Sosyal işlevsellik, sosyal ve ekonomik ortamdaki bireyin kapasite ve eylemlerinin talepler, beklentiler, kaynaklar ve fırsatlarla eşleştirilmesine ve eşleştirilmesine odaklanır (Selcik ve Güzel, 2016: 462).

2.1.5. İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet

Son zamanlarda, evrensel evrensel insan hakları maksadının evrenselliği, kimin tarafından ve hangi biçimde evrensel olarak kabul edildiği ile tartışılmaktadır. Günümüz koşullarında hüküm süren postmodern yaklaşımın, farklılıkları önemseyen ve herkes için geçerli olabileceği evrensel gerçeklere karşı olduğu bilinmektedir. Evrensel insan haklarını, her şeyin bir merkezden örgütlenebileceğini klasik modernite anlayışı olarak görür. Bunun imkansızlığı kültürel görelilik tarafından açıkça gösterilmiş ve her kültürde farklı hakların önem kazanabileceği belirtilmiştir (Tufan vd, 2009: 80).

Öte yandan, insan hakları hareketi, insan hakları kampanyaları ve hatta Uluslararası Af Örgütü insanı ilk nesil hakları vurgulamaktadır. Sağlık, eğitim, sosyal hizmetler ve temiz hava geride kalıyor. Son yıllarda, bu örgütler insan hakları konusundaki görüş ve eylemlerinin sınırlarını genişletti, ancak sivillerin ve siyasi hakların daha çok savunucusu olarak kamuoyunun gözünde anlaşılmaya devam ediyor. İlk nesil haklar yasalarla daha somut hale getirildiğinden, anlaşmalar, kurallar ve bu hakların ihlal edilmesine yönelik somut düzenlemeler yasal metinlerde daha fazla yer aldığından, bu hakların savunucuları çoğunlukla avukatlar ve özellikle de avukatlardır. İkinci nesil haklar, yasal güvenceden daha fazlasını gerektiren karmaşık (karmaşık) bir yapılandırmada olduklarından ve sosyal hizmetlerin (insani hizmetler) etkin bir şekilde düzenlenmesi ve sunulmasıyla ilgili olduğu için politika oluşturma ve politik değişime dayanır. Bu nedenle, meslek alanlarının, özellikle de avukatlık alanından daha fazla insani yardım sunan sosyal hizmet uzmanlarının sınırları içindedir. Üçüncü nesil haklar çoğunlukla ekonomistlerin, politikacıların, çevrecilerin ve toplumla çalışan sosyal hizmetçilerin hizmetindedir. Bu nedenle, ikinci ve üçüncü nesil hakların gerçekleştirilmesindeki zorlukların aksine; Bu hakların kötüye kullanılması, birinci nesil haklardan daha kolaydır ve izleme, yasal yaptırım açısından ülkelerden ve kültürlerden daha fazla farklılık ve esneklik göstermektedir (Tufan vd, 2009: 81).

3. TÜRKİYE SOSYAL HİZMET SUNUM SİSTEMİ

Osmanlı İmparatorluğu döneminde dinsel yönelimlerle insanlara yardım eden vakıflar ve mesleki dayanışma amaçlı loncaların sosyal yardım ve sosyal hizmetlerle ilgili ilk uygulamalar olduğu kabul edilmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından modern anlamda sosyal hizmetlerin geliştirilmesi çalışmalarının başladığı 1960'lı yıllara değin Darülaceze, Türkiye Kızılay Derneği ve Çocuk Esirgeme Kurumu bu alanlarda faaliyet yürüten başlıca kurumlardır. Ayrıca, tatil yasası (1925), kadın ve çocuk işçilerin çalışma koşullarını düzenleyen Umumi Hıfzısıhha Yasası (1930), İş Yasası (1936) gibi çeşitli yasal düzenlemelerle getirilen uygulamalar da doğrudan sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında olmasa da ilk sosyal politika uygulamaları olarak kabul edilmektedir (Kongar, 1978: 194-195; Buğra, 2008:140-155).

Yoksullukla mücadelede daha modern yaklaşımların geliştirilmesi konusunda Birleşmiş Milletler tarafından 1954 yılında başlatılan girişimler, ancak 1959 yılında sonuçlanmış ve 1959 yılında bir Sosyal Hizmetler Enstitüsü kurulmuştur. Enstitü kurulmasıyla ilgili olarak hazırlanan kanun taslağının gerekçesinde, sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında Batı'da 16. yüzyıldan bu yana alınan resmi önlemler tartışılıyor, Türkiye'nin bu alandaki geriliği ifade ediliyordu.

1959 yılında kurulmuş olan Sosyal Hizmetler Enstitüsüne bağlı Sosyal Hizmetler Akademisi de 1961 yılında açılmış ve ilk mezunlarını 1965 yılında vermiştir. 1963 yılında Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuş, illerde Sosyal Hizmet Koordinasyon Kurulları oluşturulmuş ve İl Sağlık Müdürlükleri içerisinde Sosyal Hizmetler Müdürlükleri örgütlenmiştir. Sosyal hizmetler ve sosyal çalışma konusundaki eğitim ihtiyacı nedeniyle 1967 yılında Hacettepe Üniversitesinde de sosyal çalışma eğitimine başlanmıştır (Kongar, 1978: 196). Bu iki eğitim kurumu 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında birleştirilerek Hacettepe Üniversitesi'ne bağlanmış ve 2000'li yıllara değin sosyal hizmet alanında yüksek eğitim veren tek kurum olarak kalmıştır.

1983 tarihinde kabul edilen 2828 sayılı yasa ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kurulması, sosyal hizmetlerin sunumunda devlete sorumluluk yükleyen ve kurumsallaşmanın başladığı bir dönem olmuştur. Sosyal yardım alanında ilk kapsamlı

uygulama olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ise 1986 yılında kurulmuştur. Sosyal yardım programları, 81 il ve 850 ilçede mülki idare amirleri başkanlığındaki toplam 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kanalıyla gerçekleştirilmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu faaliyetleri, Başbakanlık bünyesinde, Fon Sekreteryası tarafından yürütülmekte iken, 2004 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Türkiye’de sosyal yardımın bir “hak” ve yoksulluğun önlenmesinde önemli bir araç olarak değil, sosyal yardımlaşma ve dayanışma yoluyla hayırseverlikle çözülebilecek bir sorun olarak görüldüğü, bu alanda faaliyet yürüten en kapsamlı kurumun adından anlaşılmaktadır.

Türkiye sosyal hizmet hizmet sunum sisteminin en önemli yarasının 23 Mayıs 1983 tarih ve 2828 Sayılı SHÇEK ile yasal altyapısı çatılan “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu”dur. Ülke nüfusuna nazaran doğrusu yeterli olmayan bir bütçeyle, uzun yılların ağır kamu ihlalleriyle üretilmiş, kronikleşmiş sosyal sorunlarla kendi çapını çok fazla aşan devasa toplumsal problemlerle mücadele eden kurum, 30 yıla yakın sahip olduğu olanakların çok ötesinde başarılı hizmetler sunmayı başardıktan sonra, Temmuz 2011’de 633 sayılı KHK ile lağvedilerek “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı” kurularak, SHÇEK’in hizmet yelpazesi, yeni bakanlığın farklı hizmet birimleri içerisine yedirilmiştir. Daha sonra da Temmuz 2018’e gelindiğinde, daha önce gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleriyle kurulan Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi çerçevesinde, 7 yıl önce kurulmuş olan bakanlık da lağvedilerek, bu kez de “Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı” kurulmuştur.

3.1. Türkiye’de Sosyal Hizmet Merkezleri

Türkiye’de sosyal hizmetler ve sosyal hizmet merkezleri genel olarak değerlendirildiğinde, geçmişinin çok eskilere dayanmadığı, kurumsal anlamda daha yakın bir zamanda şekillendiği görülmektedir. Ancak işlev bakımından sosyal hizmet merkezlerinin görevini yerine getiren genel manada yapıların olduğunu da ifade etmek gerekir. Türkiye’de sosyal hizmet sunumunda dört kurumsal yapı söz konusudur (Basut, 2015):

1. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Sosyal Hizmet Merkezleri
2. Belediyelerin Sosyal Hizmet Birimleri
3. Kaymakamlık Bünyesinde Sosyal Hizmet birimleri
4. STK'lar tarafından yerine getirilen sosyal hizmet sunumları

Devam eden başlıkta, Türkiye'de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin genel bir bilgiye yer verilmiştir.

3.2. Türkiye'de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Kuruluşu

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliğindeki Sosyal Hizmet Merkezleri'nin amacı; sosyal hizmet müdahalesi ve takibi, kadın, çocuk, erkek, engelli, genç, yaşlı bireyler ve aileleri, önleyici, koruyucu, destekleyici, rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetler, gelişim, hizmete erişim kolaylığı ile birlikte Merkezde çalışan personelin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen yerel kamu kurum ve kuruluşları ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sosyal hizmet merkezlerinin kurulmasına ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslar ile işbirliği içinde idareler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler bu gruba dahildir (Basut, 2015: 3).

3.3. Türkiye'de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Mevcut Durumu

Türkiye'de sosyal hizmet merkezlerinin kuruluş esasları, sosyal hizmet veren tüm kurumlardan ayrı olarak, bu merkezlere yönelik düzenlenmiştir. Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği 5. maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir (Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği M.5):

“(1) Her ilde en az bir merkez kurulur. (2) İl ve ilçelerde birden fazla kurulacak merkez sayısı ilin tüm yerleşim birimlerini kapsayacak şekilde hizmet bölgelerine ayrılarak belirlenir. Hizmet bölgesi, hizmet bölgesi kapsamına alınabilecek ilçe veya ilçelerin coğrafi konumu, ulaşım imkânları ve ulaşılabilir en yakın merkeze uzaklık, sosyal ve demografik yapısı ile hizmetin sunumunda işbirliği yapılabilir kurum ve kuruluşların varlığı gibi hususlar ile valiliğin görüşü dikkate alınarak

Bakanlık tarafından belirlenir. (3) Merkezler Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün teklifi ve Bakan onayı ile ilgili yıl bütçesine bu amaçla tefrik edilen ödenek tutarı dikkate alınarak kurulur. Kuruluş onayında, merkezin yeri ve sorumlu olduğu hizmet bölgesi belirtilir. (4) Merkezlerin hizmete erişim açısından kolaylık sağlayacak yerleşim alanlarında ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal hizmet kuruluşlarından bağımsız kendi hizmet binalarında hizmet sunması esastır. (5) Merkezler ihtiyaç duyulması halinde sunulacak hizmetlere erişim kolaylığı sağlamak amacıyla hizmetlerini, il müdürlüğünün gerekçeli raporu, valinin teklifi ve Bakanlığın onayı ile birden fazla binada yürütebilirler. Ek hizmet binasının giderleri bağlı olduğu merkezin ödeneğinden karşılanır, personel ve sorumlulukları müdür tarafından belirlenir.”

Maddede de görüleceği gibi, merkezler ilin “coğrafi konumu, ulaşım imkânları ve ulaşılabilir en yakın merkeze uzaklık, sosyal ve demografik yapısı ile hizmetin sunumunda işbirliği yapılabilecek kurum ve kuruluşların varlığı gibi hususlar ile valiliğin görüşü dikkate alınarak” belirlenmektedir. Söz konusu yönetmeliğin 6. maddesinde ise hizmet ilkeleri şu şekilde belirlenmiştir (Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği M.6):

Tablo 3. 1. Sosyal Hizmet Merkezlerinin çalışma ilkeleri

İlkeler
a) Birey, aile ve toplumun ihtiyaçları esas alınır.
b) Sorunların yerinde tespiti ve çözümü esastır.
c) Hizmetler, sosyal sorunları çözmeyi ve sosyal riskleri azaltmayı amaçlar.
ç) Hizmet politikalarının belirlenmesinde alan tarama analizleri dikkate alınır.
d) Hizmet modellerinin tespitinde, hizmet bölgesinin sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları dikkate alınır.
e) Merkezde, birey ve ailenin kendi başına sorun çözme kapasitesi ve sosyal refahını artırmaya yönelik önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilir.
f) Hizmetin planlanması ve sunumunda paydaş kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.
g) Toplumun bilgi ve farkındalığını artırmaya yönelik eğitim, kültür, sanat ve benzeri alanlarda faaliyetler yapılır.
ğ) Hizmetler, merkezin sorumlu olduğu hizmet bölgesinin tümünü kapsar.
h) Hizmet sunumu ve önceliklerin belirlenmesi risk esaslı olarak yapılır.

(Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği, M. 6.)

Tablodan da görüleceği gibi sosyal hizmet merkezleri, temelde bireylerin, ailelerin ve toplumun ihtiyaçları çerçevesinde sorunları yerinde tespit ederek çözüm önermeyi amaçlayan bir yapıya sahiptir. İlgili mevzuatla sosyal hizmet merkezlerinin görevleri yönetmeliğin 7. maddesine göre aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 3. 2. Sosyal hizmet merkezlerinin görevleri

Görevler
a) Aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
b) Çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimini temin etmeye; çocuklara ve gençlere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
c) Kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; kadınlara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
ç) Engellilerin ve yaşlıların toplumsal hayata etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
d) Şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
e) Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal ekonomik desteklerle güçlendirmek.
f) Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç birey ve ailelerin tespit edilmesini, desteklenmesini ve gerekli hizmetlere yönlendirilmesini sağlamak.
g) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin, Bakanlıkça belirlenen ilke, usul ve standartlar çerçevesinde inceleme ve denetimini yapmak.
ğ) Sosyal hizmet faaliyetleriyle bunlardan yararlananlara ilişkin bilgileri, Bakanlıkça merkezî bir sistemde oluşturulacak veri tabanı aracılığıyla işlemek.
h) İllerde ilk kabul birimlerinin ve şiddet önleme ve izleme merkezlerinin bulunmadığı yerlerde bu merkezlerin faaliyetlerini yürütmek.
ı) Birey ve ailelere yönelik eğitsel faaliyet ve projeler yürütmek, konferans, seminer ve benzeri etkinlikler düzenlemek; kültür ve sanat faaliyetlerini gerçekleştirmek.
i) Alan taramasında elde edilen bilgileri değerlendirmek ve bunları ilgili uygulayıcı kurum ve kuruluşlara aktararak hizmetlerin geliştirilmesine ve yeni hizmet modellerinin oluşturulmasına yardımcı olmak.
j) Bakanlıkça verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

(Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği, M. 7.)

Ülkemizde bu amaçla, sosyal hizmetler alanında eğitim veren kurumlar Tablo 2.3'te verilmiştir.

Tablo 3. 3. Türkiye'de sosyal hizmet alanında eğitim veren kurumlar

NO	ÜNİVERSİTE Fakülte / Yüksekokul	SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNE BAŞLAMA YILI	2016 Kontenjan	2017 Kontenjan
1	Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Ankara)	1961	185	185
2	Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ankara)	2002	50	60
3	Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Aydın-Nazilli)	2006	77	77
4	Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi iö	2006	124	124
5	Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Konya)	2006	82	82
6	Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	2007	82	82
7	Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu	2009	72	77
8	Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (İstanbul)	2009	73	73
9	Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi iö	2009	134	134
10	Kocaeli Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu	2010	52	52
11	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2010	130	140
12	Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (Erzurum)	2011	2050	1538
13	İstanbul Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu (İstanbul)	2011	64	64
14	İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	2011	72	72
15	Lefke Avrupa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Kıbrıs)	2011	70	80
16	Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Eskişehir)	2012	52	52
17	Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	2012	185	185
18	Bitlis Üniversitesi Eren Sağlık Yüksek Okulu	2012	52	47
19	Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi (Sivas)	2012	124	124
20	İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	2012	150	150
21	KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi (Konya)	2012	60	60
22	Nişantaşı Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi (İstanbul)	2012	130	72
23	Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (İstanbul)	2012	90	90
24	Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2013	41	52
25	Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Manisa) iö	2013	93	104

26	Erzincan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi iö	2013	124	124
27	Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu iö	2013	124	124
28	İstanbul Esenyurt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	2013	60	60
29	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	2013	60	40
30	Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2013	72	72
31	Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (İstanbul)	2014	60	55
32	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (İstanbul)	2014	30	30
33	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)	2014	52	52
34	Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)	2014	52	52
35	Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fak. (Eskişehir)	2015	513	513
36	İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (İstanbul)	2015	70	70
37	İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (İstanbul)	2015	60	60
38	İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu (İstanbul)	2015	60	60
39	Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	2015	52	52
40	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (Rize)	2015	52	62
41	Yakın Doğu Üniversitesi (Kıbrıs)	2015	75	75
42	Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi (Erzurum)	2016	62	72
43	Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	2016	60	70
44	Fırat Üniversitesi (Elazığ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2016	62	62
45	Girne Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2016	60	60
46	İstanbul Gelişim Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	2016	60	70
47	Sağlık Bilimleri Üniversitesi (İstanbul)	2016	62	62
48	Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2016	62	62
49	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (Ankara)	2016	62	62
50	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ Sandıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	2017	41
51	İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	2017	50
52	İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	2017	40
53	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ Sağlık Bilimleri Fakültesi	2017	62

54	İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL) Sağlık Bilimleri Fakültesi	2017	60
55	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ (BURDUR) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2017	62
56	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (KONYA) Beyşehir Ali Akkanat Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	2017	41
57	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ (ISPARTA) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2017	62
58	KIBRIS SAĞLIK VE TOPLUM BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ (KKTC-GÜZELYURT)	2017	40
TOPLAM (ÖSYM 2006-2017 Kılavuzu)			6300	6255

(Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 2018.)

2828 sayılı SHÇEK kanunu sosyal hizmetleri “kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesini ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü” olarak tanımlamaktadır. Daha geniş çerçevede, insan hak ve özgürlükleri ile sosyal, ekonomik ve siyasal haklardan insanların yararlanmasını sağlayıcı, koruyucu ve geliştirici çalışmalar yapmak sosyal hizmetin bilimsel ve mesleki özünü içerir (TEPAV, 2010: 3).

Türkiye’de SHM görevleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Basut, 2015: 4-7):

Aynı-Nakdi Yardım: Gerekli duyulan durumlarda, ailelere evde bakım hizmetleri gibi gerekçelerle aynı yardımların yapılması

Korunmaya İhtiyaç olan Çocukların Korunması: Çocuk koruma evleri aracılığıyla koruma hizmetlerinin yerine getirilmesi.

Evde Bakım: Evde bakım hizmetlerinin yerine getirilmesi için gerekli durumların tespiti ve sağlanması.

Mobil Ekip ile Sokak Çocuklarının Koordinasyonu: Sokakta yaşayan çocukların mobil ekiplerle tespit edilerek bunların iş sahibi olmaları ve rehabilitasyonları için gerekli çalışmaların yapılması.

Başvuru, Tespit ve İzleme Birimleri: Kuruma gelen başvuruların tespit ve tasnifi, bunların değerlendirilmesi ve sonuçların izlenmesi

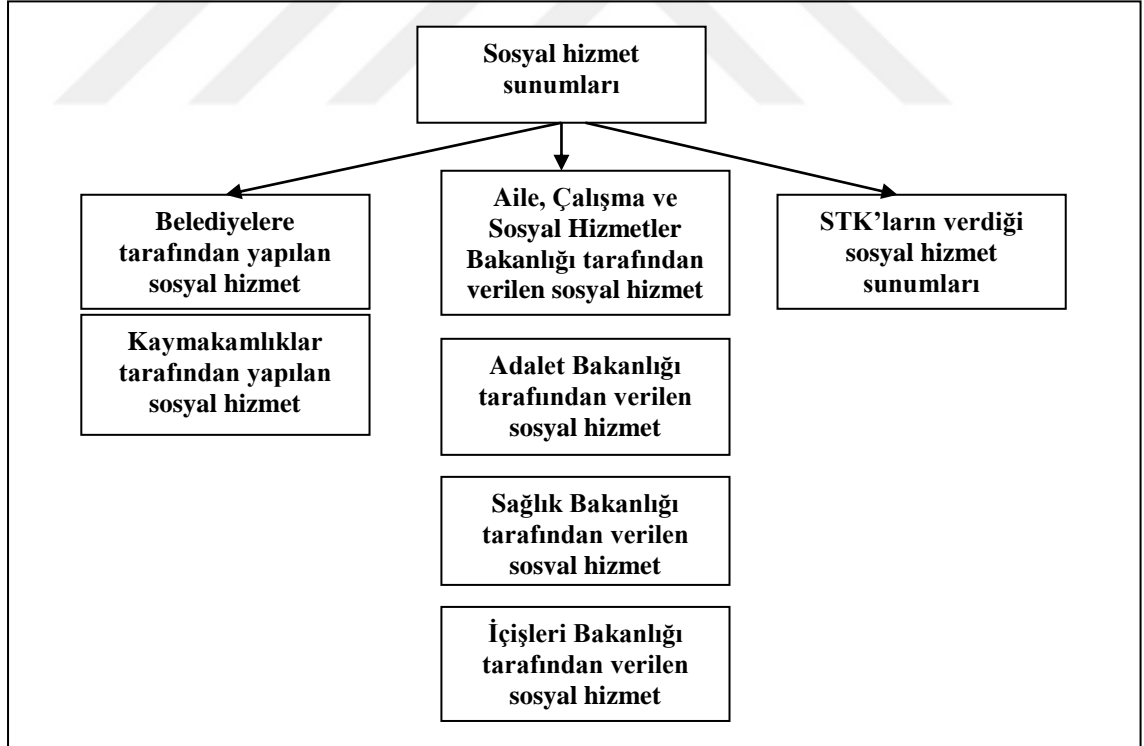
Eğitim ve Danışmanlık Birimi: Bireylerin ve ailelerin toplumsal katılımını arttırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi.

Şehit Yakınları ve Gaziler Birimi: Şehit yakını ve gazilerin sosyal sorunlarının çözülmesi ve ilgili hizmetlerin verilmesi.

Doğum Yardımı Birimi: Doğum sonrasında yapılan devlet yardımlarının tespit, değerlendirme ve verilmesinin sağlanması.

Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin mevcut durumu aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Şekil 3. 1. Türkiye’de SHM’lerin mevcut yapısı

Şekilde de görüldüğü gibi, kamusal sosyal hizmet sunumları; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Belediye ve Kaymakamlıklar tarafından yürütülürken, STK’lar ise

tüm toplumda hizmet vermeye adaydır ve görev sınırları kamusal sosyal hizmet kadar belirli değildir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler bakanlığının vermiş olduğu hizmetlerin büyükçe bölümü sosyal hizmetler sınıfına girerken, diğer kuruluşların verdiği görevlerde, kamusal görevler ve sosyal hizmetler farkına da değinmek gerekir. Kamusal hizmet, bir kamu kuruluşunun kuruluş amacına yönelik yerine getirdiği faaliyetler olarak tanımlanabilir. Sosyal hizmetler ise kamusal görevin dışında yapılan faaliyetlerdir. Örneğin Sağlık Bakanlığı bünyesinde bir hastanenin vermiş olduğu hizmet ile LÖSEV vakfının hastanesinin verdiği hizmette, bakanlığın asli görevi sağlık vermek olduğu için kamusal hizmettir. Öte yandan LÖSEV asli görevi bu olmamasına rağmen bu hizmeti verdiği için sosyal hizmet olarak nitelendirilebilir.

Bunun yanında Sağlık, İçişleri, Adalet gibi bakanlıklarda da, asli görevleri olan ve kuruluş amaçlarını gösteren görevler kamusal hizmet sunumuyken, görevlerinin dışında yapılan, işletme yönetiminde sosyal sorumluluk olarak nitelendirilen görevleri de, sosyal hizmet sunumu kapsamında değerlendirmek mümkündür. Bu noktada, ülkemizde kamusal ve sosyal hizmet ayrımının gerek literatürde, gerekse uygulamada yeterli düzeyde incelenmediğini de belirtmek gerekir. Bu alanda yapılacak olan çalışmalarla, alanda daha kesin çizgilerle belirlenmiş olan bir ayrımın yapılması mümkündür.

3.4. AB Uyum Sürecindeki Eksiklikler

Avrupa Birliği adaylık sürecinde yapılması gerekli değişiklikler, Türkiye’de sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin eksiklik ve zayıflıklarını ortaya çıkarmış, bu iki alana ilişkin gerek politik gerek akademik düzeyde yapılan çalışmalar artmıştır. Avrupa refah devletlerinin geçirdiği dönüşüm ve refah devleti uzlaşmasının sona ermesinin yarattığı ortamda, refah karması (welfare mix) yaklaşımının öne çıkması, Türkiye’de ilk kez bu denli ilgi odağı olan sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında yapılmakta olan ve yapılacak değişimlerin de bu yönde olduğunu/olacağını göstermektedir. Değişimin yönünün nasıl olacağına hiç kuşkusuz, Türkiye’nin sosyal politika geleneği –böyle bir geleneği olmadığını haklı olarak kabul edenler de olmakla birlikte- ile AB adaylık süreci belirleyici olacaktır (Şahin Taşyığın ve Özel, 2011: 177).

Tablo 3. 4. Türkiye'de sosyal hizmet merkezlerine erişimde dört büyük il

İl	Toplum Merkezi	Engelli Merkezi	Gençlik Merkezi	Kütüphane/Okuma odası	Kadın Merkezi
Ankara	%6,4	%5,2	%8,5	%8,8	%13,7
İstanbul	%3,9	%8,6	%6,6	%15,3	%8,7
İzmir	%0,9	%2,5	%1,6	%4,9	%3,6
Bursa	%1,3	%0,3	%6,9	%3,3	%2

(İGEP Saha Araştırması Raporu, TEPAV, 2010.)

Sosyal hizmet merkezlerinin yanında, kamuya verilen sosyal hizmetleri yerine getiren toplum merkezi, engelli merkezi, gençlik merkezi, okuma odaları ve kadın merkezleri gibi birimler de vardır. Ancak sosyal hizmet merkezleri, kurumsal bir yapı olarak hizmet veren, diğer merkezlerin görevlerinin tek çatı altında toplanmasını amaçlayan bir yapı olarak görülebilir.

Sosyal hizmet merkezi yönetim kuruluşları, belediyeler ve özel sektör tarafından yerine getirilmektedir. Merkezi yönetim tarafından yerine getirilen hizmetlere bakıldığında yetiştirme yurdu, çocuk yuvası, bakım ve rehabilitasyon merkezi, toplum merkezi, kadın sığınmaevi, huzurevi, kreş, bakım merkezi gibi bazı hizmet alanlarında kanun ve yönetmeliklerle çeşitli standartların oluşturulduğu (kimlerin hizmetten yararlanacağı, hizmeti yürütecek personelin nitelikleri gibi alanlarda), bölgeler arasında ihtiyaç duyulan hizmetlerin niteliklerine ilişkin farklılıklar olsa da hizmetlerin tüm illerde verilmesinin amaçlandığı görülmektedir (TEPAV, 2010: 7).

Bununla birlikte, sosyal hizmet merkezleri son yıllarda etkili bir biçimde bu görevleri yerine getirmekte ve giderek sosyal hizmetler ile sosyal hizmet merkezlerinin görev ve yetkileri arasındaki farklılıklar ortaya koyularak, bu kurumların görev alanları daha belirgin hale gelmektedir.

Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı istihdamının kurumlara göre dağılımı Tablo 2.5’te verilmiştir.

Tablo 3. 5. Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı istihdamının kurumlara göre dağılımı

KURUM ADI	SHU/SOSYAL ÇALIŞMACI SAYISI
• AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI (Merkez 82, Taşra 2299)	2381
• SAĞLIK BAKANLIĞI (Merkez 40, Kamu Hastaneleri Kurumu 737, Halk Sağlığı Kurumu 160, İlaç Eczacılık Kurumu 1)	938
• ADALET BAKANLIĞI (Ceza İnfaz Kurumları 182, Denetimli Serbestlik 80, Aile Mahkemesi 133, Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri 54)	449
• İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Emniyet Genel Müdürlüğü Bağılı Birimleri 31, Göç İdaresi Başkanlığı Taşra 45)	76
• ÜNİVERSİTELER	98
• MAHALLİ İDARELER / BELEDİYELER	80
• GENÇLİK VE SPOR BAKANLI (YURT-KUR 73, Diğer Genel Müdürlükler 2)	75
• AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (İl Müdürlükleri)	54
• MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (Komutanlıklar, Hastaneler Vs)	30 Tahmini
• ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	24
• KIZILAY	7
• TBMM	6
• MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (RAM)	3
• KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	1
• GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	1
• SAYIŞTAY	1
• DEVLET SU İŞLERİ	1
• DİĞER KAMU KURUMLARINDA FARKLI KADROLARDA GÖREV YAPAN (Yönetici, Öğretmen, Memur vs.)	400 (Tahmini)
• ÖZEL SEKTÖRDE /PROJELERDE GÖREV YAPAN	250 (Tahmini)
• STK’LARDA GÖREV YAPAN	100 (Tahmini)
TOPLAM	4975

(<http://www.shudernegi.org/?pnun=175&pt=T%C3%BCrkiye%27deki+Sosyal+Hizmet+Uzman%C4%B1+Say%C4%B1lar%C4%B1> Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Tablodan da görüleceği gibi, SHU ve sosyal çalışmacılar birçok kamu kurumunda görev yapmaktadır. Açılan sosyal hizmet merkezleriyle birlikte, bu alandaki nitelikli işgücüne yeni istihdam olanakları getirilmiştir.

Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı sayıları ve istihdam açısından durumları Tablo 3.6’da verilmiştir.

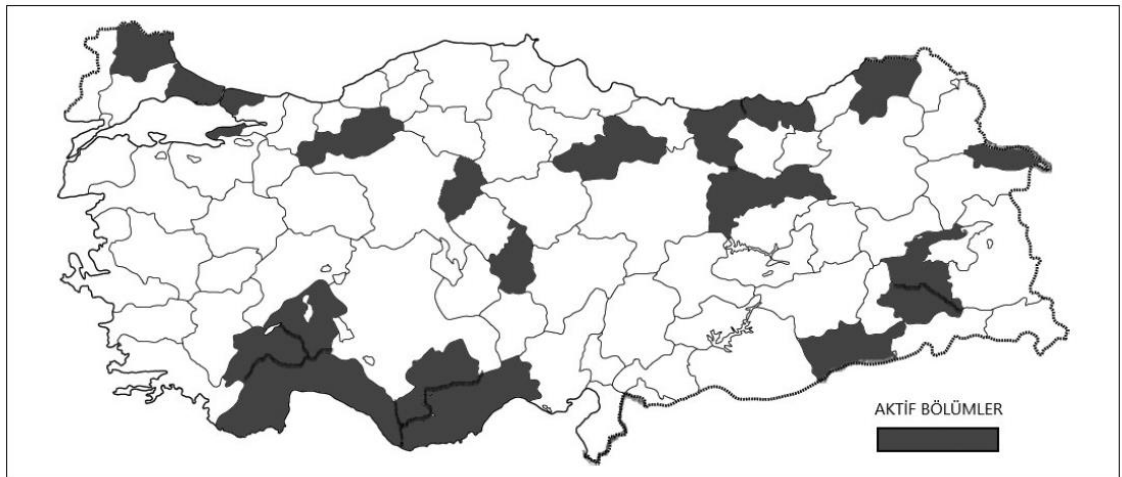
Tablo 3. 6. Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı sayıları ve istihdam açısından durumları

TÜRKİYE’DE SOSYAL ÇALIŞMACI KADROSU VE ÇALIŞAN SOSYAL HİZMET UZMANI SAYISI	SHU/SOSYAL ÇALIŞMACI SAYISI
• Toplam Mezun Sayısı	6150
• Kamu Kurumlarında Görev Yapan Sosyal Hizmet Uzmanı/Sosyal Çalışmacı Sayısı	4625
• Özel Kuruluşlarda/STK’larda Görev Yapan Sosyal Hizmet Uzmanı/Sosyal Çalışmacı Sayısı	350 (Tahmini)
• Diğer (Emekli, Vefat, Boş, Çeşitli Vb.)	1175 (Tahmini)

(<http://www.shudernegi.org/?pnun=175&pt=T%C3%BCrkiye%27deki+Sosyal+Hizmet+Uzman%C4%B1+Say%C4%B1lar%C4%B1>; Erişim Tarihi: 23.01.2019.)

Buna ilave olarak açık öğretim kurumundan iki yıllık bölümlerden mezun olanlar da sektörde istihdam edilmektedir. Ülkemizde, açık öğretim iki yıllık programları dahil olmak üzere, sosyal hizmet uzmanlarının ve Sosyal Hizmet çalışanlarının dağılımı Şekil 3.1’de verilmiştir.

Şekil 3. 2. Sosyal hizmet uzmanlarının dağılımı

(Apak, 2018: 240.)

2011 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nde sosyal hizmetler önlisans programı ve örgün eğitim bağlamında Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu'nda sosyal hizmetler programı kurulmuştur. 2013 yılından sonra, hem açık eğitim kapsamında hem de Meslek Yüksekokulu bünyesinde sosyal hizmet programlarının sayısında önemli bir artış olmuştur (Apak, 2018: 240).

Belediyeler 5393 sayılı Kanun uyarınca sosyal yardımların ve hizmetlerin sağlanmasından sorumlu tutulmaktadır. Sosyal yardım ve hizmet konularının bir kısmı yasada vurgulanmıştır. Bunlar; Kadınlar ve çocuklar için koruma evlerinin açılması, gıda bankacılığı, fakir öğrencilere destek (md14), afet ve felaketlere maruz kalanlara arazi tahsisi (md69 / 3). Belediye başkanına verilen görev, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler için merkez oluşturmaktır. Bu düzenlemelere ek olarak, belediyelerin gider kalemlerinden biri, fakirlere, ihtiyaç sahiplerine, yoksullara ve engellilere yapılacak sosyal hizmetler ve yardımlardır. Yerel alanlardaki hizmetlere erişilemeyen ve kendilerine ulaşamayan insanlara, mahrum bıraktıklarını ifade edebileceğimiz gruplara sosyal yardım ve hizmet sunmak, anayasal kriterlerde sosyal devlet olmanın gereği ve işlevidir. Bir taraftan mahrum bırakılmış gruplara sosyal destek ve servis desteği sağlarken, aynı zamanda yerel alanlarda bulunan herkesin sosyal çalışma konusunda ihtiyaç duyduğu sosyal hizmetleri de içermektedir (Negiz, 2011: 324).

3.5. Türkiye’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısı

Türkiye’de sosyal hizmet sunumu temel olarak şu kurumlar tarafından yürütülmektedir:

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı SHM’ler
- Belediyelerin Sosyal Hizmet Birimleri
- Kaymakamlıkların Sosyal Hizmet Birimleri
- STK’lar

Türkiye’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3. 7. Türkiye’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı

	Türkiye’de sosyal hizmet sunumu
Politik özellikler	<p>Politik yapıya sıkı sıkıya bağlıdır.</p> <p>Kurum politikaları değişkendir.</p> <p>Kurum politikaları diğer kamu kurumlarınca yeterince desteklenmez.</p> <p>Kurum politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında alan uzmanları ve akademik çevrelere yeterli düzeyde söz verilmez.</p> <p>Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Belediyeler, Kaymakamlıklar ve STK’lar olmak üzere dört farklı yapıda verilir.</p>
Ekonomik özellikler	<p>Güçlü bir ekonomik yapısı yoktur.</p> <p>Destekler ekonomik yapıya göre orantısız verilmektedir.</p> <p>Ekonomik bakımdan üretken değil, dağıtan ve pasif yapıdadır.</p>
Sosyal özellikler	<p>Kamu tarafından ileri düzeyde desteklenir.</p> <p>STK katkısı düşük düzeydedir.</p> <p>Yardımlaşma bilinci yüksektir.</p> <p>İstismara açıktır.</p> <p>Dini bir yönü olduğu için, sosyal yapı tarafından kutsal görülmektedir.</p>
Teknolojik özellikler	<p>Teknolojik destek konusunda yetersizdir.</p> <p>Ölçme ve değerlendirme konularında dış kaynakları kullanır.</p>
Çevresel özellikler	<p>Çevre kurumlarla yeterli düzeyde işbirliği yoktur.</p> <p>STK’lar ile koordinasyon düzeyi düşüktür.</p> <p>Toplum tarafından dini duygular başta olmak üzere, desteklenmektedir.</p>
Yasal özellikler	<p>Mevzuat ve düzenlemeler oldukça kapsamlı ve yeterlidir.</p> <p>Mevzuat ve düzenlemeler yeterli düzeyde hayata geçirilememektedir.</p> <p>Yasal anlamda sadece Sayıştay denetimine sahiptir.</p> <p>Farklı kurumlar aracılığıyla verilmesi nedeniyle, yasal karışıklıklar söz konusudur.</p>

Tabloda da görüleceği gibi Türkiye’de sosyal hizmet sunumunda birden fazla kurumun olması, sosyal hizmet merkezlerinin çalışma ve hizmet sunumu noktasında bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Öncelikle bu merkezler arasındaki işbirliği eksiklikleri, politik çevrelere sıkı sıkıya bağlılık, düzenlemelerin yeterince hayata geçirilememesi gibi sorunlar, günlük rutin işlemlerde ön plana çıkmaktadır.

4. AB'DE SOSYAL HİZMET MERKEZLERİ

IFSW Avrupa Ağı verilerine göre ağa üye 35 ülkeden 170.000 SHU bulunmaktadır (IFSW 2015). İngiltere'de 16 ayrı dalda sağlık ve bakım profesyoneli olup SHU'lar bunlardan birisi olup 1 Mayıs 2015 itibariyle 88,726 SHU mevcuttur. Bununla birlikte Büyük Britanya Krallığı toplamında 120.000 SHU bulunmakta olup bunların 20.000'i meslek örgütüne üyedir. İspanya'da 33 adet sosyal hizmet eğitimi veren okul bulunmakta olup mezunların meslek örgütüne üyeliği zorunludur. Buna rağmen toplam 18.000 mezun SHU'nın 14.000'i meslek örgütüne üyedir. Diğer 4000 SHU farklı alanlarda görev yapmaktadır. Hırvatistan'da 2000 SHU bulunmakta olup SHU'larının meslek odasına üye olması zorunludur, meslek odası yanında meslek derneği de bulunmaktadır (Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 2018).

İzlanda'da toplam 657 SHU bulunmakta olup bunların %7'si erkek, %93'ü kadındır. 320.000 civarında nüfusa sahip olan İzlanda'da 2000'li yıllara kadar yılda 15 SHU mezun olurken 2000'li yıllarda bu sayı önce yıllık 30'a, daha sonra ekonomik kriz sonucu oluşan sosyal sorunlar nedeniyle yıllık mezun sayısı 45'e çıkarılmış ancak bu mezunların istihdam sorunu yaşanınca yıllık mezun sayısı 30'a düşürülmüştür. İsviçre'de sosyal hizmet alanında çalışan 113.000 kişi bulunmaktadır ve bunların yaklaşık 75.000'i sosyal hizmet diplomasına sahiptir. İsviçre'deki sosyal hizmet uzmanları derneğinin 3.700 üyesi bulunmaktadır. İsveç'te sosyal hizmet uzmanları ayrı bir örgütlenme yerine benzer meslek gruplarıyla birlikte sendikal örgüte üyedirler (Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 2018). Batı Avrupa ülkelerinde ve Türkiye'deki psikiyatrik hizmetlerde 100.000 kişiye düşen insan gücü; Almanya 477, Danimarka 7, Hollanda 176, İngiltere 58, İtalya 6.4, Türkiye 1, Yunanistan 56 (WHO, 2005).

4.1. Avrupa Refah Rejimleri

Ülkelerin sosyal hizmet sunum sistemleri sosyal politikalarına bağlıdır. Bu ise ülkede uygulanan refah rejimi ile yakından ilişkilidir. Avrupa Birliği'nin sosyal politikası ve modeli ortak özelliklere sahipken, refah devleti modelleri arasında önemli farklılıklar vardır. Her ülkede refah devleti, o ülkenin spesifik sosyal, ekonomik, kültürel ve politik

koşullarında şekillenir. Bu nedenle, refah devleti kavramı, her ülke için farklı bir anlam ifade edebilir (Aktan ve Özkıvrak, 2008: 67). Refah devlet türleri ve örnekleri Tablo 4.1'deki gibidir.

Tablo 4. 1. Refah devlet türleri ve örnekleri

Rejim	"Liberal"	"Muhafazakar"	"Sosyal Demokrat"
Önde gelen örnekleri	ABD, İngiltere	Almanya	İsveç
Felsefi Temeli	Klasik liberalizm	Muhafazakar sosyal politika	Sosyalizm / Marksizm
Dekomüdfikasyon ¹	Düşük	Orta	Yüksek
Sosyal haklar	Gereksinim temelli	Katkıya dayalı	Evensel
Refah önlemleri	Karma hizmetler	Transfer ödemeleri	Kamu hizmetleri
Haklar	Düz oranlı ödenekler	Katkıya dayalı	Yeniden dağıtıcı
Sosyal Politika Sağlayan Kurumlar	Piyasa (kalıntısız)	Devlet (mesleksi)	Devlet (evrensel)

(Toprak, 2015: 158.)

4.1.1. Sosyal Demokrat Refah Modeli (İskandinav Ülkeleri)

Modern İskandinavya refah politikalarının her döneminde, ücretli istihdama ve yüksek istihdama özel dikkat gösterildi. Bu dönemdeki ana sloganlar, sosyal demokrat partilerin çalışmalarıyla şekillendi. Bu sebeple model "çalışma merkezi toplumu modeli" olarak tanımlanmaktadır. Model, refah politikalarını buna göre çalışma ve düzenleme hakkına odaklanmıştır (Koray,2002: 182).

4.1.2. Korporatist-Muhafazakâr Refah Modeli (Kıta Avrupası)

Kıta ve kuzey Avrupa genelinde geçerli olan istihdamla ilgili sosyal sigorta uygulamaları işgücü piyasasına doğrudan ve güçlü bağlantıları olmayan bireyleri korurken, insanları istikrarlı bir şekilde korur. Bu nedenle, bugün bu model düzensiz

kariyere sahip kadınlar ve çalışanlar için etkisizdir; tam koruma sağlamaz. Ailede önemli rol paradoksal olarak, birçok kıtada Avrupa ülkesinde ve özellikle Güney Avrupa'da olduğu gibi düşük doğurganlık oranlarının sebebi olarak görülmektedir (Andersen, Duncan, Hemerijck and Myles, 2001: 8).

4.1.3. Liberal refah modeli- Anglo Sakson Ülkeleri

Anglo-Sakson refah devletleri arasında görülen İrlanda ve İngiltere, aynı zamanda geleneksel biçimde merkezi bütçeden finanse edilen bir yardım yapısına sahip olsa da, son yıllarda hükümetin keskin piyasa başarısızlıklarına yönelik sorumluluklarını sınırlandırmaya yönelik açık bir yeniden tanımlamaya şahit olunmaktadır. Bunun sonucu olarak, orta sınıf özel refah piyasasından faydalanmaya teşvik edilmektedir. Öte yandan hükümet ise yardımları sadece en çok ihtiyacı olanlara sunmayla yetinmeyi hedeflemektedir. Bununla birlikte geleneksel ihtiyaç tespit edilmesinin yerine, iş-koşullu yardımlara geçişe yapılan vurgular artmaktadır (Andersen, Duncan, Hemerijck and Myles, 2001: 6).

4.1.4. Güneyli Refah Modeli (Akdeniz)

Güney Avrupa Refah modelleri, Leibfried tarafından önerilen dördüncü bir refah rejimi türüdür. Leibfried, AB'nin güney kısmında "Latin Kuşağı Ülkeleri" şeklinde ifade ettiği farklı bir refah devleti türü saptamıştır. "Katolik Korporatist Model", "Tam Oluşmamış Model", "Latin Kuşağı Modeli" ve "Akdeniz Ülkeleri Refah modeli" gibi çeşitli isimlerle de adlandırılan bu refah rejimlerinin bir özelliği, yasal, kurumsal ve sosyal alanda tam anlamda gelişme henüz sağlanamamasıdır. İspanya, Portekiz, Yunanistan ve hem Güney Avrupa'nın tam ortasında yer alıyor olması hem de refah gelişimi bütün bölgeye yol gösterici nitelikte olan İtalya bu gruptaki refah devletlerine örnek olarak gösterilebilir (Özdemir, 2004: 120).

4.1.5. Refah Devletinin Karşılaştırılması

Devletin sosyal rolü için tek bir model yoktur. Her bir toplum mevcut ideolojisine, değerlerine, mali kapasitesine ve vatandaşların sosyal ihtiyaçlarına göre kendi modelini geliştirmektedir. Elbette ki, devletin bugünkü rolü geçen 50 yılda yapılan yatırımlar ve izlenen politikalarla doğrudan ilişkilidir. Buradaki asıl sorun, bireylerin gelecekteki refahını kolaylaştırmak ve sürdürmek için geçmişte sağlanan başarıların üzerine nasıl çıkılacağıdır. Burada önerilen bir çözüm sorumlulukların devlet, piyasa, aile ve toplum arasındaki optimal karışımıdır (Maxwell, 2003: 9). Refah devlet türüne göre ülkelerin dağılımı Tablo 4.2'deki gibidir.

Tablo 4. 2. Refah devlet türüne göre ülkelerin dağılımı

Liberal Refah Devletleri
Avustralya
Amerika
Yeni Zelanda
Kanada
İrlanda
İngiltere
Muhafazakar Refah Devletleri
İtalya
Japonya
Fransa
Almanya
Finlandiya
İsviçre
Sosyal Demokrat Refah Devletleri
Avusturya
Belçika
Hollanda
Danimarka
Norveç
İsveç

(Toprak, 2015: 157.)

4.2. AB’de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Tarihçesi

Avrupa ülkeleri boyunca sosyal hizmetin durumu, mesleklerin farklı geçmişleri kendilerini tanıma mücadelesinde süreklilik arz ettiği düşünüldüğünde, zayıf olarak tanımlanabilir. Örneğin, Alman sosyal çalışması, kendisini sosyal adaletin özgecil-siyasal bir amacı ile ahlaki olarak ortaya koymaya çalışırken, İngiliz sosyal çalışması, hesap verebilirlik ve kanıt fikirleri yardımıyla daha yüksek bir sosyal statü kazanmak istemektedir. Öte yandan, (yeni) Çek Cumhuriyeti ve Slovakça sosyal çalışmaları, 1990'lardan bu yana İsveç, Finlandiya ve Norveç'in yaptıklarına benzer şekilde, meslek grubunun tutarlı bir şekilde bilimsel olarak incelenmesine dayanmaktadır. Bireysel ulusların farklı stratejilerine rağmen, hiçbir şey ilgili ülkelerdeki sosyal hizmetlerin durumunun iyileşmesine önemli bir katkıda bulunmamıştır (Erath, 2010: 1).

AB genelinde literatüre göre çok çeşitli sosyal hizmet anlayışı olduğu açıktır. Dahası, sosyal hizmet eğitiminin tarihi AB’de büyük ölçüde değişmektedir. Önceki araştırmalar, bazı ülkelerde sosyal hizmet niteliklerinin iyi kurulduğunu ve yüksek öğretim sistemine dahil edildiğini göstermektedir; Diğer çalışmalarda ise sosyal hizmet nispeten “yeni” bir alandır. Örneğin, bir meslek olarak sosyal hizmet, 1990’lı yıllarda Alman “sosyal pedagoji” sistemi kullanılarak Bulgaristan’da tanıtıldı. O zamandan beri, sosyal hizmet eğitimi bir dizi Bulgar üniversitesine yayıldı. Romanya’da, sosyal hizmetin bağımsız bir meslek ve uygulama alanı olarak yasal olarak tanınması, 2005 yılında o yılın Sosyal Hizmet Yasası ile yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun dört aşamalı bir düzenleme ve lisanslama sistemi kurdu: yeni mezunlar için geçici bir lisans (Debutante); Sosyal hizmet görevlisi bir yıl pratik yaptıktan sonra Uygulayıcı unvanı; Uzman, üç ila beş yıllık deneyime sahip olanlar için; ve beş veya daha fazla yıllık deneyime sahip olanlar için Asıl Sosyal Görevli olarak kabul edildi (Hussein, 2011: 6).

Geçtiğimiz on yıl boyunca, Avrupa’daki sosyal hizmet eğitimi, ilerici iş akreditasyon ’ile nitelendirilmiş ve Bologna Süreci (1999) tarafından tetiklenen üniversite yapılarındaki değişikliklerden doğrudan etkilenmiştir. Bu süreç, Avrupa nitelikleri arasında daha fazla uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Sosyal hizmet eğitimi ile ilgili olarak, Avrupa Üniversiteler Birliği, eğitim kurumlarının iyi niyetine bırakıldığında reformun uygulanacağından şüpheli olduğunu düşünüyor. Şu anda, Bologna Sürecinde imzalanan ve bu tür düzenlemelerin henüz kurulmadığı Avrupa ülkeleri bulunmaktadır.

Yeterlilik çerçevelerinin ulusal düzeyde yasal olarak düzenlenmesi, bu zorluklara olası bir çözüm olarak önerilmiştir (Hussein, 2011: 7).

AB'nin 6' üyeden mevcut 28 üye ülkeye genişlemesi, birliğin kurumları ve süreçleri üzerinde büyük bir baskı oluşturdu. 2004 yılında Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından yeni bir anayasa kabul edildi ve 29 Ekim 2004'te Roma'da imzalandı. Çoğu AB ülkesinde referandum ve parlamentolarda kabul edilmesine rağmen, Fransa ve Hollanda'da referandum anayasayı reddetti. Bu, Aralık 2007'de Lizbon Antlaşması olarak onaylanan yeni teklifler sunan Hükümetlerarası Konferans ile sonuçlandı. Antlaşma, 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girdi. Antlaşma ayrıca, Temel Haklar Şartı'na hukuki statü tanıdı. haklar, sadece kişisel, medeni, siyasi ve ekonomik değil, aynı zamanda bazıları sosyal hizmetle ilgili olan AB vatandaşlarının ve sakinlerinin sosyal haklarını da içermektedir (AB, 2010). Federal Avrupa'yı geliştirmek isteyenler ile güç Avrupa'ya hareket etmek isteyenler ile daha gevşek, bağımsız devletlerin ekonomik birliğini tercih edenler arasında gerginlikler devam etmektedir (Jones, 2013: 3).

2004-2005 eğitim-öğretim yılının başında, Belçika'nın Almanca konuşan topluluğu olan Andorra dışında, sosyal hizmet eğitimi için iki aşamalı (lisans ve lisansüstü) yapı, Portekiz, Romanya, İspanya ve İsveç gibi ülkelerde uygulamaya girmiştir (USAID 2008). İspanya, Romanya ve Macaristan daha sonra uygulamaya başlamıştır. Halihazırda lisans ve lisansüstü seviyelerle eğitim veren ülkelerden bazıları şunlardır: Danimarka, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, Litvanya, Norveç ve Polonya. Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, İtalya ve Polonya gibi bazı ülkelerde doktora düzeyinde eğitim de verilmektedir. Bununla birlikte, AB dahilinde bile, bir Sosyal Hizmet Derecesi (Lisans) için gerekli olan ders kredisi (ECT) ülkeden ülkeye değişmektedir (Hussein, 2011: 7).

4.3. AB'de Sosyal Hizmet Merkezlerinin Mevcut Durumu

Genel olarak sosyal hizmet, Esping / Andersen'e (1990) göre üç ideal tipte sınıflandırılacak farklı refah devleti modellerine entegre edilmiştir. Bunlar sosyal-demokratik devlettir (örneğin Nordik refah devletleriyle temsil edilir), muhafazakar devlettir (örneğin, Almanya, Avusturya, Fransa, İtalya ve diğerleri tarafından temsil

edilir) ve liberal devlettir (özellikle İngiltere ve kısmen Hollanda). Bu refah devleti modelleri, ilgili politika, sosyal politika, sosyal koruma sistemi ve yasal ve ekonomik sistemler üzerinde önemli etkileri olan farklı kriterler ile sınıflandırılabilir (Erath, 2010: 5-6).

Tablo 4. 3. AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin teorik alt yapısı

	Nordik model	Korporatist model	Liberal model
Sistemin tipolojisi	Genel/talep odaklı	Spesifik/bağlı/cömert	Genel/minimalist
İhtiyaçların giderilmesi stratejisi	Kurumsallaşmış	Parasal	Parasal
Finansman	Vergi	Karışık finans	Vergi
Önemli bilimsel alan	Sosyal politikalar/kamu sağlığı	Sosyal eğitim/sosyal yasalar	Ekonomi/kamu sağlığı

(Erath, 2010: 6.)

Sosyal devletin ilgili ulusal yöneliminin sosyal hizmet stratejileri ve yöntemleri üzerinde de önemli bir etkisi vardır. İskandinav ülkelerindeki sosyal hizmet uzmanları, müşterilerine fiziksel ve kurumsal kaynaklar (örneğin finansal yardım, gündüz bakım yerleri) sağlama ve bu yardımları sağlık, eğitim ve hemşirelik bakımı gibi diğer alt sistemlerle, bu tür diğer sistemlerle ilişkilendirme konusunda yetkilendirilmiş ve görevlendirilmiştir. “yoğun” ve “özel” yardımların ne istenmesi ne de mümkün olması. Özellikle muhafazakar devletlerde, sübvansiyona yönelik, örneğin; Almanya, Fransa veya Avusturya’da, “kendi kendine yardım için yardım” ilkesi ve “vaka kararlarına göre durumun” zorluğu kapsamında, sosyal hizmet uzmanlarının yardımları yalnızca “iletişim kurabilmeleri” koşulunda neredeyse hiçbir garanti talebi bulunmamaktadır (Erath, 2010: 5-6).

AB ülkelerindeki bu eksiklik ve farklılıkların giderilmesi ya da bu nedenle meydana gelen aksaklıkların çözümü için, IFSW merkezleri ciddi roller üstlenmiştir. Avrupa ve dünyada IFSW merkezlerinin dağılımı Şekil 4.1’de verilmiştir.

Şekil 4. 1. Avrupa ve dünyada IFSW merkezleri

(IFSW, 2018.)

AB Antlaşmasına göre, Avrupa Ekonomik Alanında (EEA) eğitilmiş ve nitelikli sosyal hizmet uzmanları, uygun şekilde eğitilmiş ve kalifiye oldukları sürece EEA'da herhangi bir yerde uygulama yapma hakkına sahiptir. hangi sosyal hizmet çalışanlarının kayıt alabileceğini ve uygulama hakkını başka bir EEA ülkesinde belirleme konusunda adil yaklaşım Avrupa Birliği, bir başka EEA ülkesinden eğitilmiş bir sosyal hizmet uzmanının niteliklerini değerlendirirken ulusal hükümetlerin uyması gereken prosedürleri belirleyen bir Yönerge getirmiştir (Hussein, 2011: 5).

4.4. Bazı AB Ülkelerinde Sosyal Hizmetler

Günümüzde her ne kadar 28 üyeli büyük bir ekonomik topluluk olsa da AB, daha çok kurucu ve ekonomisi en güçlü olan ülkelerin etkilerinin olduğu bir yapı şeklinde görülebilir. Dolayısıyla Ab grubundaki büyük ülkelerin sosyal hizmet merkezlerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi, genel olarak AB çerçevesindeki sosyal hizmet merkezlerini anlamada daha etkili ve faydalı olacaktır. Bu nedenle devam eden başlıklarda, sosyal hizmet merkezleri konusunda en fazla ön plana çıkan üç AB ülkesi, Almanya, Hollanda ve İngiltere örneklerinin incelenmesine yer verilmiştir.

4.4.1. Almanya

Sosyal politika ilk kez 1870'lerde Bismarck başkanlığında Almanya'da uygulandı. Uygulanan sosyal politika önlemleri başlangıçta zor koşullarda çalışanların durumunu iyileştirmeyi amaçlasa da, kapsamı ve uygulama alanları zamanla genişledi. Bismarck tarafından 1883 senesinde tanıtılan sosyal sigorta programı, modern refah devleti için bir başka başlangıç noktasıydı. Bismarck, Avrupa kıtasındaki sosyal güvenlik sistemini ilk uygulayan kişi olarak görülmektedir (Özdemir, 2018: 6).

Almanya'da, disiplinlerin sosyal hizmetler kapsamında eğitimi, diğer mesleki eğitim programlarının aksine, resmi devlet okulları yerine, özel Sosyal-Sağlık-Teolojik eğitim kurumları aracılığıyla yürütülmektedir. Başka bir deyişle, sosyal hizmetler için ihtiyaç

duyulan ara personelin mesleki eğitimi temel olarak dini kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Eğitim için yapılan masrafların finansmanı, sivil toplum kuruluşlarının kendi kaynakları ve hükümetin teşvikleri ile sağlanmaktadır (Seyyar, 2005: 272).

Almanya'nın değer sistemi Hıristiyanlıkla şekillenmektedir. Sosyal hizmetler dini çerçevede hayırseverlik anlayışı ile doğmuştur. Kiliseler ve yerel kuruluşlar, sadece yoksulluktan yoksun ailelere sınırlı yardım sağlamıştır. Almanya'daki ilk adım, iş kazaları ile ilgiliydi ve 19. yüzyılda işçi hareketi, kendi sigorta kasaları (dostluk sandıkları) aracılığıyla yerlerini hastalık, işsizlik ya da ölüm şeklinde korumaya çalışmıştır (Özdemir, 2018: 6).

Almanya'da sosyal hizmetler genellikle iki ana bölüme ayrılır: Sosyal Hizmet ve Sosyal Pedagoji. 1980'den beri sosyal hizmetlerde yüksek öğrenim görmek isteyen öğrenciler, Sosyal Pedagoji ve Sosyal Hizmet Bilimleri arasında seçim yapabilir. Sosyal pedagoji, yaşlılar, kadınlar, aileler, engelliler ve yabancılar gibi farklı sosyal grupların eğitimi ile uğraşırken, Sosyal Çalışma, bireylerin psiko-sosyal ve mesleki adaptasyonlarına daha fazla odaklanmaktadır (Seyyar, 2005: 273).

Nesiller arası teknoloji, farklı kuşaklar arasındaki ilişkilerin ihtiyaçlarını karşılama, yaşlıların deneyim, bilgi ve bilgeliklerini gençlik, enerji ve gençlik iyimserliği ile birleştiren Almanya'da üçüncü sınıf insanlarla sosyal pedagojik çalışmalarda en gelişen dallardan biridir. Genel olarak konuşursak, Almanya'daki yaşlı insanlarla nesiller arası eğitim çalışmaları üç büyük gruba ayrılabilir (Toporkova vd, 2016: 9453):

- 1) çocuklara ve gençlere hizmet veren yaşlı insanlar;
- 2) yaşlı insanlara hizmet veren çocuklar ve gençler;
- 3) diğer kuşak yetişkinlere hizmet veren çocuklar, gençler ve yaşlılar.

1960'lı yıllardan itibaren, günümüzde sık sık Sosyal Hizmet başlığı altında birleştirilen Almanya'daki sosyal hizmet ve sosyal pedagoji profesyonel pratiği - (yaşam süresi

boyunca ve beşikten mezara kadar) niceliksel bir genişlemenin yanı sıra niteliksel bir farklılaşmadan da geçmektedir. 1980'lerden, özellikle sosyal hizmet ve sosyal pedagoji hizmetleri alanında, daha önce ayrı olan eğitim ve çalışma alanlarının bir özeti ile sonuçlanacak şekilde artan bir şekilde uygulanmaktadır (Kraimer ve Altmeyer, 2016: 26).

Sosyalist devlet hariç, Almanya, Nazizm altında, ancak ulusal davaya destek vermeleri şartıyla sosyal hizmet görevlerini yerine getirmiştir. Bazı bireyler ve bazı kuruluşlar, büyük kişisel riske karşı direnç sunarken, kiliseler ve refah hizmetleri de dahil olmak üzere Alman sivil toplumunun tüm kurumları, fiili destekli ulusal politikaları, işlevsel bir bakış açısıyla görüldüğü gerçeğine karşı duyarlı hale getirdi. Sadece refahın ulusal çıkarlara dahil edilmesine devam etmek ve mükemmelleştirmek için önem arz etmektedir (Lorenz, 2004: 32).

4.4.2. Hollanda

Hollanda'daki hizmetler, politikalar ve düzenlemelerle desteklenen bakım ve yardım sistemi, reklam veren, destekleyen ve tavsiyelerde bulunanlar tarafından uygulanmaktadır. Bu bakım ve yardım sistemi, aileleri ve komşuları, okul ve işteki insanların durumunu ve refahını artırmak anlamına gelir. Günlük profesyonel yardıma ihtiyacı olanlar için kolaylık sağlanır. Hollanda'daki bakım ve servis alanı beş ana başlık altında toplanabilir (Sezgin, 2001: 5).

- Gençlere yönelik politikalar,
- Sakatlara yönelik bakım hizmetleri,
- Yaşlılara yönelik bakım hizmetleri,
- Etnik gruplara yönelik bakım hizmetleri,
- Yerel düzeydeki sosyal politikalar.

Hollanda’da 2014 yılında nüfusun %5’i uzun süreli bakım hizmetinden faydalanmış ve bu oranın içinde en yüksek pay %56 oranla yaşlılar olmuştur. Toplam nüfusun ise %16’sını meydana getiren 65 yaş ve üzeri bireyler evde ve kurumda bakım hizmetlerinden faydalanmaya devam etmektedir (Sevim, 2017: 58).

Tablo 4. 4. Hollanda'da yaşlılara evde bakım hizmetleri

Evde Bakım	Kurumda Bakım
<i>Sağlık</i>	
Aile Hekimleri	Üniversite Hastanesi
Fizyoterapist	Genel Hastane
Meslek Hastalıkları Uzmanı	Psikiyatrik Hastane
Konuşma Terapisti	Rehabilitasyon Kliniği
Diş Hekimi	Huzurevi
Evde Bakım	Yaşlı Evleri
Toplum Ruh Sağlığı Hizmeti	
<i>Sosyal ve Refah Hizmetleri</i>	
Sosyal Hizmet	
Evlere Yemek Servisi	
Alarm Sistemi	
Oturma Hizmeti	
Formunu Koruma Egzersizi	
Sosyal Buluşma Noktaları	
<i>Konaklama</i>	
Düzenli Ev Sağlanması	
Adaptasyon	
Sabit Hizmetler	

(Sevim, 2017: 58.)

Hollanda'da, yaklaşık yarım milyon insan (Hollanda nüfusunun yaklaşık% 3'ü) yıllık Genel Sosyal Çalışma ile iletişim kurmaktadır. Kadınlar sosyal hizmet merkezlerine erkek vatandaşlardan daha sık fazla başvurmakta olup, 2001 yılında bu oran üçte ikiye kadar çıkmıştır. 2002 yılı rakamlarına göre, Genel Sosyal Hizmet'teki müşterilerin yüzde 23'ü çok yönlü bir geçmişe sahiptir (Haar, 2007: 17-18).

Hollanda refah devletinin yeniden değerlendirilmesi, mevcut tartışmaların öne sürdüğü yeni fenomen değildir. 1983'ün başlarında, bir grup Hollandalı bilim insanı, o sırada bilindiği gibi, refah devleti sonrasında Hollanda'daki “fırsatlar ve perspektifler”

hakkındaki görüşlerini bildirmiştir. Kısa bir süre sonra, I Lubbers koalisyonunda Refah, Sağlık ve Kültür Bakanı Elco Brinkman, ilgili toplumun “geri dönüşünü” ilan etti. Bu, ailenin, arkadaşların ve komşuların bakım sorumluluklarını kendi sosyal çevrelerinde sürdürecekleri bir toplumdur. Rejimi sektöründe, refah sektörü sert kesintiler yaşadı ve vatandaşların çeşitli kamu arenalarında gönüllü hizmetler sağlamaları teşvik edildi. Hollanda siyasetindeki en büyük Hıristiyan siyasi partisi olan CDA üyesi olan Brinkman, itirazını ortak sorumluluk, sosyal katılım ve dayanışma gibi Hıristiyanlık kavramlarına dayandırdı (Kelders vd, 2016: 31).

Günümüzde Hollanda’da hem erkek hem de kadın yaşam beklentisi artmaya devam etmektedir. Yirmi yıl önce, 65’teki ortalama yaşam süresi, erkekler için 15 yıl ve kadınlar için 19 yıldan fazla artmıştır. Yaşam beklentisine göre kadınlar erkeklerden daha uzun yaşamaktadır. Fiziksel engelli olmayan yaşam beklentisi, algılanan sağlık durumundaki yaşam beklentisinden daha fazla artmıştır (SN, 2017: 6).

Hollanda’da, İkinci Daire üyelerine ek olarak, Hollanda nüfusu ayrıca 12 il meclisinin üyelerini ve yerel belediye meclisinin üyelerini doğrudan (dört yılda bir) seçer. İller öncelikle arazi kullanım planlaması, su ve çevre yönetimi, sosyal hizmet ve kültürden sorumludur. Belediyelerin konut, yol ve yol güvenliği, eğitim, halk sağlığı, sosyal hizmet, gençlik bakımı, kültür ve spor gibi geniş ve büyüyen sorumlulukları vardır. 2015 yılının başından itibaren sosyal koruma ve destek alanındaki başlıca görevler, öz bakım, sosyal katılım ve korunaklı yaşam belediyelere merkezleştirilmiştir (Kroneman vd, 2016: 6).

4.4.3. İngiltere

İngiltere’de sosyal politikanın gelişimi eskilere dayanmakta olup, sosyal devlet ilkesini uygulamaya koyan ilk ülkelerden biridir. 19. yüzyılın ilk yarısında başlayan sosyal politika faaliyetleri kurumsallaştı ve kamu hizmeti oldu. II. Dünya Savaşı sonrasında yapılan reformlarla sosyal politika, kamu haklarına dayalı dünya olarak kabul edildi ve toplumdaki tüm dezavantajlı gruplara hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanmaları

sağlandı. 1970 Kriz döneminde uygulanan neoliberal politikalar ve sosyal politika alanı önemli bir dönüşüm göstermiştir (Çadır, 2017: 14).

Birleşik Krallık'ın kurucu kısımlarındaki sosyal bakım hizmetleri (toplam nüfusun% 83,6'sı ile İngiltere,% 8,6'sı ile İskoçya,% 4,9'u ile Galler ve% 2,9'u ile Kuzey İrlanda) genel bir politika çerçevesinde düzenlenmekte, finanse edilmekte ve görevlendirilmektedir. Sosyal bakım hizmetleri, yaşlılar, çocuklar ve aileler, fiziksel veya öğrenme güçlüğü olan insanlar ve zihinsel hastalığı olanlar dahil olmak üzere çeşitli bireyleri ve grupları desteklemektedir. Aileler hem destekçi, hem de niceliksel olarak en önemli bakım sağlayıcısı olmaya devam etse de, hizmetler bireylerin kendi evlerinde, barındıkları yerlerde sunulabilir (Henderson ve Knapp, 2003: 382-383).

Aile grubu konferansı, 1980'lerde Yeni Zelanda'dan İngiltere'ye getirilen bir uygulamadır. Bu uygulama ile risk altındaki veya gerektiğinde çocuklarla ilgili farklı bir karar alma sürecine ilişkin çözüm aşamalarının tüm detaylarını bulabilmek mümkündür. Doğrudan ödeme yöntemi; 1980'lerin ortalarında Amerika'da başladı ve hizmet kullanıcılarının kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için hizmetlerini satın almak ve düzenlemek için nakit para teklif etti. Doğrudan ödeme, servis sağlayıcılar ve servis kullanıcıları arasındaki geleneksel sınırların ötesine geçen bir sosyal hizmetler örneği olarak kabul edilmiştir. Bu model aynı zamanda İngiltere'yi engelli ailelerin talepleri nedeniyle de etkilemiştir (Özmete ve Akgül Gök, 2015: 137).

Sosyal hizmetler, öncelikle merkezi hükümet tarafından ve daha az oranda yerel vergilendirme (yani, belediye vergisi) yoluyla finanse edilmektedir. İngiltere, İskoçya ve Galler'de, farklı ihtiyaç ve maliyet seviyelerini dikkate alarak, merkezi hükümetten yerel makamlara fon tahsis etmek için karmaşık bir formül kullanılır. İngiltere ve Galler'deki standart harcama değerlendirme (SSA) sistemleri ve İskoçya'daki hibe destekli harcama (GAE) sistemi, yetkililerin gerçekten harcanan miktarları seçmekte serbest olmasına rağmen, sosyal bakım harcamaları için gösterge niteliğinde miktarlar sağlamaktadır. Aslında, çoğu otorite değerlendirmelerinin üzerinde harcama yapmaktadır. Bununla birlikte, yetkililerin yerel belediye vergisi ile ne kadar yükseltebilecekleri konusundaki sınırlamalar, diğer yerel hizmetlerin sosyal bakımın şu anda desteklenebilmesi için “yetersiz harcama” ile karşı karşıya olduğu anlamına

gelmektedir. Kuzey İrlanda'da, ortak sağlık ve sosyal hizmetler kurullarının fonları merkezi olarak tahsis edilmiştir (Henderson ve Knapp, 2003: 385).

İngiltere'deki sosyal hizmetin tarihsel kökleri çeşitlidir, ancak son otuz yılda baskın etki hem yerel hem de ulusal olarak devlet olmuştur. Daha yakın bir zamanda, yerel sosyal hizmet departmanlarının hizmet sağlayıcılar olarak rolü azalmıştır. Bu nedenle, ulusal hükümet, ana hizmet önceliklerini belirlemeye ve sosyal hizmetlerin sağlanmasına ilişkin temel kuralları belirlemeye devam etmektedir, ancak yerel yönetim, bu hizmetlerin birçoğunu komisyon ve finanse ederken hala önemli bir etki sağlamaktadır (Pugh, 2005: 78).

İngiltere'deki modern profesyonel sosyal çalışmanın kökenleri genel olarak 19. yüzyılın sonlarında, toplu sanayileşmeden kaynaklanan hızlı toplumsal değişimlerden olumsuz etkilenen insanların yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan girişimlere dayanmaktadır. 21. yüzyılda düzenlenmiş bir meslek haline gelmiştir (Moriarty vd, 2015: 2).

İngiltere'de 2018 yılında yapılan sosyal hizmetler düzenlemeleri, Parlamento'da 2018 sayılı Sosyal Çalışma Yönetmeliği taslağına dahil edilmiştir. Bu düzenlemeler olumlu Parlamento prosedürüne tabidir, bu nedenle yasal araç yasalaşmadan önce her iki Parlamento tarafından tartışılmış ve oylanmıştır (DHSC, 2018: 37).

İngiltere'de, yerel yönetimler kreşler, ilk ve ortaokullar, sosyal hizmetler aracılığıyla eğitime katılmaktadır. Gençlere yer sağlanması ve engellilerin ve engellilerin eğitimi ile ilgili görevler mevcuttur. Yaşlılık refahı alanında, tek tek veya çift olan bağımsız evlerden veya küçük evlerden oluşan bakım kuruluşları, yerel yönetimler veya konut birimleri tarafından inşa edilmekte ve yaşlılara kiralanmaktadır. Korunan evler ve daireler olarak tanımlanabilen bu tür kurumlarda, bir yönetici tarafından yönetilen sosyal hizmet, yaşlıların ihtiyaç duyduğu hizmetleri sunmaktadır (Çetin, 2015: 8).

4.4.4. İsveç

İsveç'te, ülkenin 290 belediyesinin her birinde, ihtiyacı olan veya zarar riski altındaki çocukların ihtiyaç duydukları desteği ve korumayı almalarını sağlamak üzere görevlendirilen, politik olarak atanmış bir yerel Sosyal Yardım Kurulu tarafından yönetilen bir sosyal hizmetler organizasyonu vardır. Spesifik olarak, bu kurul, çocukların ev dışında bakıma yerleştirilip yerleştirilmeyeceğini belirler. Ön cephede, sosyal hizmet uzmanları hem çocuklara hem de ebeveynlere, zorunlu raporlama yoluyla (okullar, sağlık hizmetleri, polis) veya ebeveynlerin hizmetler için gönüllü olarak başvuru yapıp yapmadıklarına bağlı olarak bir vakanın sosyal hizmetlerin dikkatine gelip gelmediğine bağlı olarak çeşitli türde destek sunmaktadır (Gümüüşcü vd, 2018: 2).

1977'de İsveç sosyal hizmet eğitimi üniversite sistemine dahil edildi. Aynı zamanda, sosyal hizmet için ilk profesörlük kuruldu ve sosyal hizmette araştırma eğitimi başladı. Günümüzde İsveç üniversite sistemi, üniversitelere, Yükseköğretim Kurulu tarafından verilen çerçevede kaldıkları sürece sosyal hizmet programı gibi kurslar ve programlar geliştirme konusunda önemli bir özgürlük vermektedir. Sosyal çalışma derecesi 3,5 yıllık bir çalışma gerektirir. Bologna sistemine göre, bu, tüm öğrencilerin "Sosyal Hizmet Lisans Derecesi" derecesi ve bir yüksek lisans programından seçmeli, bir ders alması, dolayısıyla bir Yüksek Lisans derecesi elde etmek için 1,5 yıl daha gerekir (Frost vd, 2014: 331-332).

İsveç'teki sosyal yardımlar büyük ölçüde bir kamu sektörü sorumluluğudur ve sosyal hizmetler, çocuk bakımı ve ilk ve orta öğretim gibi sosyal yardım hizmetleri büyük ölçüde belediyeler tarafından verilmektedir. Sosyal hizmetlerin sağlanması yasa ile düzenlenir (Yerel Hizmetler Yasası, örneğin, Sosyal Hizmetler Yasası gibi belirli alanları kapsayan mevzuatla birlikte), ancak belediyelerin hizmetleri yerel ortama uygun şekilde organize etmeleri için önemli ölçüde özerkliğe sahiptir (Shanks, 2016: 14-15).

İsveç sosyal refah sistemi, yalnızca kötüye kullanım raporlarını kanıtlamaktan ziyade destek sağlayan, aile tarafından hizmet verilen bir kuruluş olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda, sosyal hizmet uzmanlarının odak noktası, çocukları aile evlerinden uzaklaştırmaktan kaçınmaları için ebeveynlere destek sağlamaktır. İsveç refah devleti,

son yıllarda değişikliklere uğramış ve özel şirketler refah örgütlenmesi ve üretimi konusunda daha önce kamu tekeline girmiş olsa da, sosyal hizmet uzmanlarının büyük çoğunluğu halen yasal sosyal refah sektöründe belediye sosyal hizmetlerinde çalışmaktadır (Tham, 2018: 450).

Sosyal hizmetler bağlamında afetlerin yönetimi ile ilgili olarak, İsveç uzun süredir önleyici politika geleneği ile ulusal ve uluslararası alanda geniş bir deneyime sahiptir ve uluslararası afet yönetimini destekleme konusunda sürekli bir varlığa sahiptir. Bununla birlikte, uluslararası alanda artan bir güncelliğe rağmen, İsveç'teki sosyal çalışmanın, felaketler bağlamında, ciddi olaylarda ve krizlerde göreceli olarak gelişmemiş bir rolü ve işlevi olduğu söylenebilir. Bu, hem sosyal disiplinli hem de disiplinler arası bir alan olarak geçerlidir (Cuadra, 2015: 2).

İsveç'te, bireylerin ve ailelerin gereksinimlerinin araştırılmasıyla ilgili sorumluluk, çeşitli müdahaleler yapmakla yükümlü olan belediyelere aittir. Soruşturmanın, Değerlendirme ve Karar Verme Merkezleri üzerinden, doğrudan belediyeler tarafından yürütülmesi gerekmektedir. Tedavi Müdahale Merkezleri belediyelerin kendileri tarafından yapılabilir veya özel aktörlere dış kaynaklı olabilir (Hamberg ve Sedelius, 2016: 141).

İsveç'te, ulusal bakımdaki değişiklikler, yaşlı bakım sisteminin sağlanmasından ve düzenlenmesinden sorumlu olan yerel makamların (belediye düzeyinde) göreceli özerk konumu nedeniyle nispeten büyüktür. Yaşlılar için İsveç'in tek tip bir refah devletinden ziyade yüzlerce sosyal belediyeden oluştuğu öne sürülebilir (Christensen, 2016: 63).

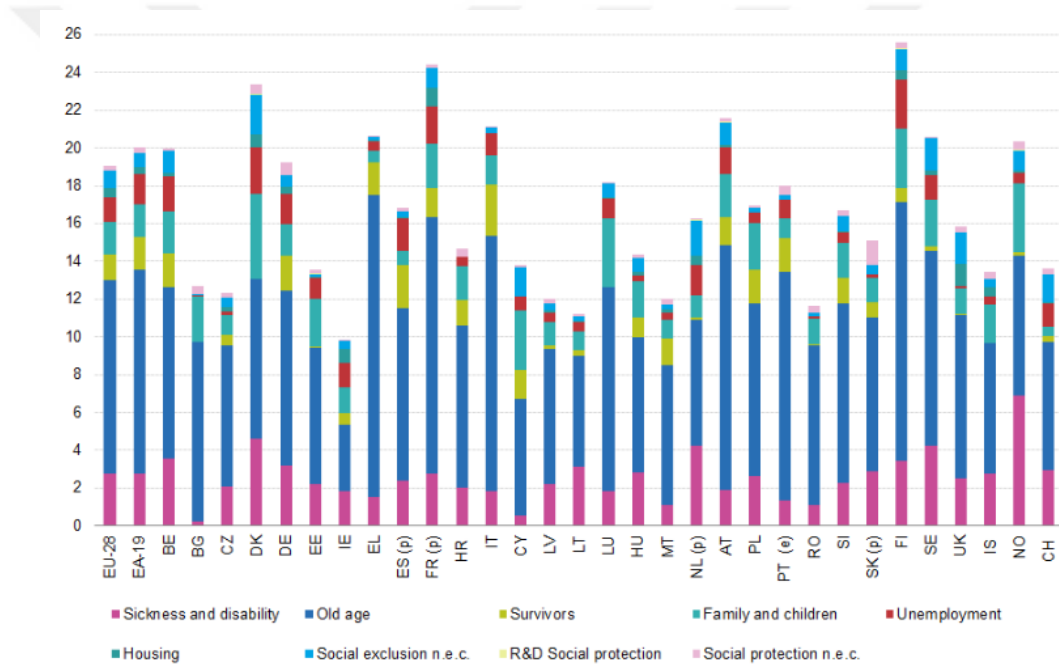
Sosyal hizmet uzmanları, göçmenlerin sosyal hizmet ve sosyal haklara erişimi ile ilgili olarak vatandaşlık sınırlarının müzakerelerine katılmaktadırlar ve bu sosyal hizmet uygulamalarını sosyal hakların güncel anlayışlarına ön planda tutar. Sosyal kurumların rolü, vatandaşları vatandaş olmayanlardan ayırmak ve hak etme hiyerarşileri oluşturmak için sınırların ve sınırların bir işareti olarak incelenmiştir (Nordling, 2017: 17).

4.5. AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısı

AB’de genel olarak, yukarıdaki ülke örneklerinden de görüleceği gibi, sosyal hizmet sunumu belediyeler ve yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Bütçe konusunda İngiltere örneğindeki gibi bazı farklılıklar olsa da, genel olarak hizmetin sunumu yerel yönetimler üzerinden yürütülmektedir.

Yerel yönetimlerin 2016 yılında yaptıkları sosyal hizmet sunum harcamalarının dağılımı Şekil 4.2’deki gibidir.

Şekil 4. 2. Yerel yönetimlerin 2016 yılında yaptıkları sosyal hizmet sunum harcamalarının dağılımı

(Eurostat, 2019.)

Şekil 4.3’te de görüldüğü gibi, sosyal hizmet sunumu harcamalarında en yüksek alan yaşlılar için yapılan harcamalardır. Bunu hasta ve engelliler izlemektedir.

AB’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4. 5. AB’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısı

	AB’de sosyal hizmet sunumu
Politik özellikler	Politik yapıyla bağı oldukça azdır. Sabit ve kesin kurum politikaları vardır. Kurum politikaları diğer kamu kurumlarınca yeterli düzeyde desteklenir. Kurum politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında alan uzmanları ve akademik çevrelere yeterli düzeyde söz verilir. Belediyeler aracılığıyla, tek bir yapıda hizmet sunumu verilir.
Ekonomik özellikler	Güçlü bir ekonomik yapısı vardır. Destekler ekonomik yapıya göre orantılı verilmektedir. Ekonomik bakımdan üretken, çözüm üreten aktif yapıdadır.
Sosyal özellikler	Kamu tarafından ileri düzeyde desteklenir. STK katkısı yüksek düzeydedir. Yardımlaşma bilinci yüksektir. İstismara açıktır. Dini bir yönü olduğu için, sosyal yapı tarafından kutsal görülmektedir.
Teknolojik özellikler	Teknolojik destek konusunda yeterlidir. Ölçme ve değerlendirme konularında iç kaynakları kullanır.
Çevresel özellikler	Çevre kurumlarla yeterli düzeyde işbirliği vardır. STK’lar ile koordinasyon düzeyi yüksektir. Toplum tarafından dini duygular başta olmak üzere, desteklenmektedir.
Yasal özellikler	Mevzuat ve düzenlemeler oldukça kapsamlı ve yeterlidir. Mevzuat ve düzenlemeler yeterli düzeyde hayata geçirilmektedir. Yasal anlamda kamu denetimine açıktır. Farklı kurumlar aracılığıyla verilmemesi nedeniyle, yasal karışıklıklar söz konusu değildir.

Tablodan da görüleceği gibi, AB ülkelerinde sosyal hizmet sunumu belediyeler ve yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Belediyelerde sosyal hizmet merkezlerinin görevini yerine getiren birimler gerek yerel yönetimlerden, gerekse destek türüne göre merkezi yönetimden fon almak kaydıyla bu hizmetleri yerine getirmektedir. Finansal açıdan güçlü olan, çevre kurum ve kuruluşlarıyla da işbirliği yapan bu kurumlarda, hizmetlerin tek bir kanaldan yürütülmesi sağlanmaktadır.

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Konusu

Yapılan bu araştırmanın konusu sosyal hizmetler, AB ve Türkiye’de sosyal hizmetlerin nasıl ve ne şekilde verildiğidir. Araştırmada temel amaç AB ülkeleri ile Türkiye’deki uygulamaların kıyaslanması, aradaki farkların nicel ve nitel verilerle kıyaslanması, daha sonra aradaki farklara da bağlı olarak, ileri alan uygulamaları ve araştırmalar için kaynak teşkil etmektir.

5.2. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bilgi toplumuna geçiş süreci ve küreselleşme ile birlikte, yeni kamu yönetimi anlayışı hakim olmuş, bunun sonucu olarak da eğitim ile sosyal hizmetler giderek daha fazla önem kazanmıştır. Bu yaklaşıma göre yeni kamu yönetimi anlayışı sosyal hizmetleri bir zorunluluk ve devletin asli görevi olarak kabul etmektedir. Bunun yanında şeffaflık ve hesap verilebilirlik kavramlarıyla birlikte, kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanımı söz konusudur.

Sosyal hizmetler, kamusal kaynaklardan finanse edilen kurumlar olduğu için, bu kurumlarda yapılacak olan iyileştirme ya da eksikleri belirleme çalışmaları neticesinde, kamu kaynaklarının daha etkili ve verimli kullanımı söz konusudur. AB ülkeleri dünyada bu konuda önemli faydalar sağlayan başarılı örneklerle sahiptir. Bu çalışmayla hem başarılı örneklerin analiz edilerek ülkemizdeki mevcut durumla kıyaslanması, hem de eksikliklerin belirlenmesi mümkündür. Bu bağlamda araştırma hem kamusal hizmetlerin etkinliğini arttırmaya, hem de sorunları ortaya koyarak başarılı örneklerden bu sorunlara çözüm önerileri getirmesi bakımından önemlidir. Yine Türkiye’nin AB uyum sürecinde de araştırmanın kamu kurumlarındaki uyumu arttırması bakımından katkılarının olacağı ifade edilebilir.

Araştırmada Türkiye’de ve AB lkelerinde sosyal hizmetler görevini üstlenmiş olan kamu kurumlarının işlevlerinin kıyaslanması ve bu çerçevede Türkiye ile AB arasındaki farkların analiz edilerek ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırmada bu çerçevede, AB lkelerinde belirli göstergeler çerçevesinde sosyal hizmetlerin kurumsal yapısı, mali ve finansal kaynakları, kamuya aktarılan ve kamudan aktarılan kaynaklar başta olmak üzere, Türkiye ve AB lkelerinde kıyaslanması için gerekli olan verilerin derlenmesi ve kıyaslanması hedeflenmektedir.

5.3. Araştırma Soruları

Araştırmada, sosyal hizmetlerin AB lkelerinde ve Türkiye’deki merkezlerin işlevlerine yönelik kıyaslama amaçlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. AB lkelerinde sosyal hizmet merkezlerine bakış açısı nasıldır?
2. Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerine bakış açısı nasıldır?
3. AB lkelerindeki sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerinin güçlü ve zayıf yanları nelerdir?
4. AB lkelerindeki sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerine yönelik fırsat ve tehditler nelerdir?
5. Türkiye’deki sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerinin güçlü ve zayıf yanları nelerdir?
6. Türkiye’deki sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerine yönelik fırsat ve tehditler nelerdir?
7. Türkiye ile AB lkeleri arasında sosyal hizmetlerin üretimi ve sunumunda ne gibi farklılıklar vardır?

5.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma betimsel tarama modelinde tasarlanmıştır. Bu çerçevede öncelikle ilgili literatür bilgileri ve resmi istatistiki verilerin yayını yapan Eurostat, TÜİK, EVDS, Dünya Bankası, UNESCO gibi kaynaklardan verilerin alınması ve derlenmesi yapılmıştır. Daha sonra bu merkezlerin resmi görev ve faaliyetleri ile bu faaliyetleri ne derece yerine getirdikleri incelenmiştir. Araştırmada AB ülkeleri ile Türkiye arasında, seçilmiş beş ülke ve AB genel müktesebatı çerçevesinde ikili karşılaştırmalar yapılmıştır.

Karşılaştırma sonucunda elde edilen bilgiler SWOT analizi ile analiz edilecek, hem AB, hem de Türkiye'deki sosyal hizmet merkezlerinin Güçlü yanları (Strenghts), Zayıf yanları (Weaknesses), Fırsatlar (Opportunities) ve Tehditler (Threats) ortaya koyulmuştur. SWOT analizi için gerekli veriler ilgili dokümanlardan göstergebilimsel analiz yöntemleri ile elde edilmiştir.

Strenghts: Güçlü yanları; incelenen olgunun güçlü yanları incelenir

Weaknesses: Zayıf yanları; incelenen olgunun zayıf yanları incelenir

Opportunities: Fırsatlar; incelenen olgu için fırsat oluşturacak

Threats: Tehdit, incelenen olgu için tehdit oluşturacak unsurlar incelenmesi

5.5. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında öncelikle sosyal hizmetlere yönelik kavramsal çerçevenin ortaya koyulması için alan araştırması ve literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda Science Direct, Elsevier, EbcoHost gibi akademik ve bilimsel veri tabanları taranmıştır. Bunun yanında sosyal merkezlerin işlevleri ve nicel verilere yönelik olarak TÜİK, EUROSTAT gibi ulusal ve uluslararası istatistik temel veri tabanları ile IFSW, EAA gibi resmi kurumların veri tabanlarından faydalanılmıştır. Araştırmada bu bağlamda elde edilen veriler daha sonra göstergebilimsel analiz yöntemleri ve içerik

analizi yöntemleri ile incelenmiş ve araştırma konusuna ilişkin temel ve öz bilgilere yer verilmiştir.

5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi verilmiştir:

- Araştırma sosyal hizmet merkezleri ile sınırlıdır.
- Araştırma AB ve Türkiye örnekleme ile sınırlıdır.
- Model olarak betimsel tarama modeli ile sınırlıdır.
- Yöntem olarak içerik ve göstergebilimsel analiz yöntemleri ile sınırlıdır.

6. BULGULAR

6.1. Türkiye’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları

Türkiye’deki Sosyal Hizmet merkezlerine ilişkin SWOT analizi sonuçları Tablo 6.1’de verilmiştir.

Tablo 6. 1. Türkiye’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
<ul style="list-style-type: none">— Aile-akrabalık yardımlaşma— Genç ve dinamik nüfus— Merkezi hükümetin artan ilgisi— Artan finansal olanaklar— Kamu kurumları arasında artan hizmet rekabeti— Ülke içerisinde milli birlik ve bütünlüğün etkili olması— İşbirlikçi özel sektörün yüksek düzeyde gönüllü olması	<ul style="list-style-type: none">— Kırılgan ve güçlü olmayan ekonomik yapı— İstihdam ve işgücü piyasası yetersizlikleri— Uluslararası konjunktürdeki yaşanan değişikliklerin negatif etkileri— Nitelikli işgücü eksikliği— Kurumlar arası koordinasyon eksikliği— Şeffaflık ve hesapverilebilirlik eksiklikleri— Yönetmelik ve ilgili mevzuat eksiklikleri— Sosyal yardımların fazla yapılarak siyasallaşması
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none">— Yardımlaşmaya ilişkin yüksek sosyal duyarlılık— Sosyal medya ve iletişim araçlarının etkin kullanımıyla sistemin geliştirilmesi— Gelişmiş ülkelerdeki başarılı ve başarısız örneklerin modellenerek kullanılması— Devlet eğitim kurumlarında yaşanan dönüşüm ve gelişmelerin yaratacağı avantaj	<ul style="list-style-type: none">— Kapsamlı aile ve çocuk politikalarının olmayışı— Sürekli artan nüfusa bağlı olarak müracaatçı sayısında artış— Gelir dağılımındaki eşitsizliklere bağlı olarak sosyal hizmete ihtiyaç duyan birey sayısındaki artış— Kurumlar arasındaki işbirliğinin yetersiz olması— Kayıtların yetersiz tutulması ve eksik geribildirimler— Kurumların yükümlülüğünün fazlalığı

Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin güçlü yanlar incelendiğinde; sosyal yapı desteği, genç ve dinamik nüfus, merkezi hükümetin artan ilgisi, kamu kurumları

arasında artan hizmet rekabeti, ülke içerisinde milli birlik ve bütünlüğün etkili olması ve işbirlikçi özel sektörün yüksek düzeyde gönüllü olması ön plana çıkmaktadır.

Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin zayıf yanlar incelendiğinde; AB’ye göre zayıf ekonomik yapı, istihdam ve işgücü piyasası dengesizlikleri, uluslararası konjonktürdeki yaşanan değişiklikler, nitelikli işgücü eksikliği, kurumlar arası eksik koordinasyon, şeffaflık ve hesapverilebilirlik eksiklikleri ve yönetmelik ve ilgili mevzuat eksiklikleri görülmektedir.

Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin fırsatlar incelendiğinde; yardımlaşmaya ilişkin yüksek sosyal duyarlılık, sosyal medya ve iletişim araçlarının etkin kullanımı, gelişmiş ülkelerdeki başarılı ve başarısız örnekler ve eğitim kurumlarında yaşanan dönüşüm ve gelişmeler sıralanabilir.

Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin tehditler incelendiğinde; devlet politikalarındaki belirsizlikler, sürekli artan nüfus, gelir dağılımındaki eşitsizlikler, kurumlar arasındaki işbirliğinin yetersiz olması, yardımlaşma ve sosyal kurumlara yönelik geçmişteki olumsuz düşünceler ve kayıtların yetersiz tutulması ve eksik geribildirimler önem kazanmaktadır.

Genel olarak Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin durumu incelendiğinde, geçmişte çok eskilere dayanmayan, ancak sosyal ve toplumsal anlamda önemli görevleri yerine getiren, ilgili yönetmelik ve mevzuat konusunda bir yandan eksiklikleri olmakla birlikte, bir yandan da bu eksiklikleri giderebilecek başarılı örneklerin de bulunduğu bir yapıya sahiptir.

6.2. AB’deki Sosyal Hizmet Merkezlerine İlişkin SWOT Analizi Sonuçları

AB’deki Sosyal Hizmetlere İlişkin SWOT Analizi Sonuçları Tablo 6.2’de verilmiştir.

Tablo 6. 2. AB'deki Sosyal Hizmetlere İlişkin SWOT Analizi Sonuçları

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
<ul style="list-style-type: none">— İhtiyaç sahiplerinin büyük bölümüne ulaşılması— Daha yeterli araç-gereç ve yöntemler— Ölçme ve değerlendirmede etkinlik ve şeffaflık— Kurumlar arasında yüksek düzeyde işbirliği— Birimlerin yüksek yönetim özerkliği— Kamu ile özel kurumlar arasında etkili işbirliği	<ul style="list-style-type: none">— Birlik ülkelerindeki yapısal ve ekonomik farklılıklar— Bireylere duyulan yüksek güven nedeniyle, istismara açık olması— Sosyal yardım dağıtımlarının yaygınlığının bireyleri tembelleştirmesi— Neoliberal politikaların sosyal devleti aşındırması
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none">— Güçlü bir mali yapı— Yüksek düzeyde yurttaşlık bilinci— İleri teknoloji ve nitelikli işgücü— Sosyal medya ve iletişim olanaklarının artması— Evrensel insan haklarına ilişkin söylemlerin toplum ve yurttaşlar düzeyinde daha etkili hale gelmesi— Yeni kamu yönetimi anlayışlarının daha fazla alanda uygulamada yer bulması	<ul style="list-style-type: none">— Göç ile birlikte değişen demografik yapı— Artan sağ ve milliyetçi söylemlerin sahada da yer bulması— Sermaye yapısında yaşanan değişiklikler— Teknoloji ve sosyal yapılarda yaşanan değişiklikler— Birlikte görülen çıkmalar (Brexit gibi)— Birliğin dış dünyaya entegrasyon ve sınır güvenliği sorunları— Yapısal birimlerde meydana gelen sürekli değişimler

AB'de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin güçlü yanlar incelendiğinde; daha fazla kişiye erişebilme, daha etkili teçhizat ve yöntemler, ölçme ve değerlendirmede etkinlik, kurumlar arasında yüksek düzeyde işbirliği, birimlerin yüksek yönetim özerkliği ve kamu ile özel kurumlar arasında yüksek düzeyde ilişkiler ön plana çıkmaktadır.

AB’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin zayıf yanlar incelendiğinde; birlik ülkelerindeki yapısal ve ekonomik farklılıklar, milli ve dini birlikteliklerin yeterince sağlanamaması, bireylere duyulan yüksek güven nedeniyle, istismara açık olması ve merkeziyetçilik yapısına benzer bir yapıya sahip olması ön plana çıkmaktadır.

AB’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin fırsatlar incelendiğinde; Güçlü bir mali yapı, sosyal yapı desteği, ileri teknoloji ve nitelikli işgücü, küresel kamu kavramının oluşması, sosyal medya ve iletişim olanaklarının artması, evrensel insan haklarına ilişkin söylemlerin daha etkili hale gelmesi ve yeni kamu yönetiminin daha fazla alanda uygulamada yer bulması gelmektedir.

AB’de sosyal hizmet merkezlerine ilişkin tehditler incelendiğinde; göç ile birlikte değişen demografik yapı, artan sağ ve milliyetçi söylemlerin sahada da yer bulması, sermaye yapısında yaşanan değişiklikler, teknoloji ve sosyal yapılarda yaşanan değişiklikler, birlikte görülen çıkmalar (Brexit gibi), birliğin dış dünyaya entegrasyon ve sınır güvenliği sorunları ve yapısal birimlerde meydana gelen sürekli değişimler öne çıkmaktadır.

AB ülkelerinde genel olarak sosyal hizmet merkezlerinin yapı ve işleyişi incelendiğinde, geçmişi daha eskilere dayanan, ekonomik ve yönetsel anlamda daha fazla özerkliğe sahip olan, üye ülkelerin birbiri ile dayanışma içerisinde olduğu, kapsamlı ve başarılı bir yapı söz konusudur. Bu bakımdan AB ülkeleri ve genel olarak birliğin sosyal hizmet merkezlerinin etkinlikleri ve işlevleri Türkiye için önemli bir örnek teşkil etmektedir.

6.3. Türkiye ve AB’deki Sosyal Hizmet Merkezlerinin Kıyaslanması

Türkiye ile AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin kıyaslanmasında öncelikle güçlü yanlar, daha sonra zayıf yanlar, akabinde fırsat ve son olarak tehditler kıyaslanmıştır. İlk olarak AB ülkeleri ve Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin güçlü yanlarının kıyaslanması Tablo 6.3’te verilmiştir.

Tablo 6. 3. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin güçlü yanların kıyaslanması

Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
<ul style="list-style-type: none">— Aile-akrabalık yardımlaşma— Genç ve dinamik nüfus— Merkezi hükümetin artan ilgisi— Artan finansal olanaklar— Kamu kurumları arasında artan hizmet rekabeti— Ülke içerisinde milli birlik ve bütünlüğün etkili olması— İşbirlikçi özel sektörün yüksek düzeyde gönüllü olması	<ul style="list-style-type: none">— İhtiyaç sahiplerinin büyük bölümüne ulaşılması— Daha yeterli araç-gereç ve yöntemler— Ölçme ve değerlendirmede etkinlik ve şeffaflık— Kurumlar arasında yüksek düzeyde işbirliği— Birimlerin yüksek yönetim özerkliği— Kamu ile özel kurumlar arasında etkili işbirliği

Tablo 6.3’te de görüleceği gibi, Türkiye ile AB arasında sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerinin güçlü yanları arasındaki en önemli farkların başında, özerklik ve olanaklar gelmektedir. AB ülkelerinde daha fazla nitelikli işgücü bulunmakta olup, sosyal hizmet merkezlerinde görevleri yerine getirebilecek, yeni görevler ve işlevleri geliştirebilecek, daha inovatif ve bilimsel bakış açısına sahip bir yapı söz konusudur. Türkiye bu bakımdan AB ülkelerinden geri kalmış gibi görünse de, genç ve dinamik nüfusu başta olmak üzere pek çok avantajlara sahiptir. Buna ilave olarak Türkiye’nin önünde, AB ülkelerinde ve dünya genelinde başarılı örnekleri daha kısa sürede seçebilme ve analiz edebilme imkanı vardır. Diğer bir ifadeyle Türkiye, AB ülkelerindeki yeni işlev ve görevlerin yerine getirilmesinde, geçmişteki deneyimleri iyi bir şekilde analiz ederek kendi sistemi içerisinde uyarlayabilir.

AB ülkeleri ve Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin zayıf yanlarının kıyaslanması Tablo 6.4’te verilmiştir.

Tablo 6. 4. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin zayıf yanların kıyaslanması

Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
<ul style="list-style-type: none">— Kırılgan ve güçlü olmayan ekonomik yapı— İstihdam ve işgücü piyasası yetersizlikleri— Uluslararası konjonktürdeki yaşanan değişikliklerin negatif etkileri— Nitelikli işgücü eksikliği— Kurumlar arası koordinasyon eksikliği— Şeffaflık ve hesapverilebilirlik eksiklikleri— Yönetmelik ve ilgili mevzuat eksiklikleri— Sosyal yardımların fazla yapılarak siyasallaşması	<ul style="list-style-type: none">— Birlik ülkelerindeki yapısal ve ekonomik farklılıklar— Bireylere duyulan yüksek güven nedeniyle, istismara açık olması— Sosyal yardım dağıtımlarının yaygınlığının bireyleri tembelleştirmesi— Neoliberal politikaların sosyal devleti aşındırması

AB ülkelerinde verilen sosyal hizmetler ve bu hizmetlerin verildiği sosyal hizmet merkezlerinde görülen en önemli zayıf yanların başında, birlik üye ülkeleri arasındaki ekonomik ve sosyal statü farklılıkları gelmektedir. Buna ilave olarak AB ülkelerinde, Türkiye’ye kıyasla milli ve dini duygular daha çok yerini küreselleşme ve küresel kamu bilincine bırakmıştır. Bir anlamda sosyalizmin yeni türü olan bu yaklaşım, kökenini evrensel hümanizma ve insani değerlerden almaktadır. Öte yandan geçmişte yaşanan deneyimler ve günümüzde görülen gündelik uygulamalarda, aslında bu durumun istismara açık olduğu da görülmektedir.

Türkiye’de ise AB ülkelerine göre gerek sosyal hizmet merkezleri arasında, gerekse diğer kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında yeterli düzeyde koordinasyon ve işbirliği yoktur. Yine Türkiye’de, AB ülkelerindeki gibi detaylı ve ihtiyaçlara yanıt veren bir yasal düzenleme ya da mevzuatın olmadığı ifade edilebilir.

AB ülkeleri ve Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin fırsatlarının kıyaslanması Tablo 6.5’te verilmiştir.

Tablo 6. 5. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin fırsatların kıyaslanması

Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
<ul style="list-style-type: none">— Yardımlaşmaya ilişkin yüksek sosyal duyarlılık— Sosyal medya ve iletişim araçlarının etkin kullanımıyla sistemin geliştirilmesi— Gelişmiş ülkelerdeki başarılı ve başarısız örneklerin modellenerek kullanılması— Devlet eğitim kurumlarında yaşanan dönüşüm ve gelişmelerin yaratacağı avantaj	<ul style="list-style-type: none">— Güçlü bir mali yapı— Yüksek düzeyde yurttaşlık bilinci— İleri teknoloji ve nitelikli işgücü— Sosyal medya ve iletişim olanaklarının artması— Evrensel insan haklarına ilişkin söylemlerin toplum ve yurttaşlar düzeyinde daha etkili hale gelmesi— Yeni kamu yönetimi anlayışlarının daha fazla alanda uygulamada yer bulması

AB ülkelerinde aslında her ne kadar imkan bakımından Türkiye’ye göre daha fazla olanak ve birikim olsa da, fırsat bakımından Türkiye’nin daha fazla avantajının olduğu ifade edilebilir. Türkiye’nin önünde daha önceden denenmiş ve yanlışlarıyla, doğrularıyla yapılan örnekler vardır. Bu örnekler üzerinden yapılacak olan daha bilimsel ve analitik bir çalışmayla, geçmişten edinilen birikimin bugüne taşınması ve değerlendirme imkanlarının daha etkili kullanımı söz konusu olabilir.

Sosyal hizmet merkezlerinin temel işlevleri adından da anlaşılacağı gibi, sosyal hizmet vermektir. Dolayısıyla siyasi söylemlerden politik gelişmelere kadar pek çok alanda istismara açık bir hizmet alanı olduğu ifade edilebilir. Öte yandan sosyal medya ve anlık mesajlaşma ile birlikte, gerek AB ülkelerinde, gerekse Türkiye’de bu merkezlerin işlevlerinin genişletilmesi ve daha geniş bir halk kesimine hitap etmeleri mümkündür. Bu bakımdan sosyal medya ve iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler, Türkiye ve AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezleri için önemli bir avantaj olarak değerlendirilebilir.

AB ülkeleri ve Türkiye’de sosyal hizmet merkezlerinin tehditlerinin kıyaslanması Tablo 6.6’da verilmiştir.

Tablo 6. 6. Türkiye ve AB'deki sosyal hizmet merkezlerinin tehditlerin kıyaslanması

Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
<ul style="list-style-type: none">— Kapsamlı aile ve çocuk politikalarının olmayışı— Sürekli artan nüfusa bağlı olarak müracaatçı sayısında artış— Gelir dağılımındaki eşitsizliklere bağlı olarak sosyal hizmete ihtiyaç duyan birey sayısındaki artış— Kurumlar arasındaki işbirliğinin yetersiz olması— Kayıtların yetersiz tutulması ve eksik geribildirimler— Kurumların yükümlülüğünün fazlalığı	<ul style="list-style-type: none">— Göç ile birlikte değişen demografik yapı— Artan sağ ve milliyetçi söylemlerin sahada da yer bulması— Sermaye yapısında yaşanan değişiklikler— Teknoloji ve sosyal yapılarda yaşanan değişiklikler— Birlikte görülen çıkmalar (Brexit gibi)— Birliğin dış dünyaya entegrasyon ve sınır güvenliği sorunları--- Yapısal birimlerde meydana gelen sürekli değişimler

Türkiye ile AB ülkeleri arasında sosyal hizmet merkezlerinin işlevlerine yönelik tehditler incelendiğinde, Türkiye’de politik ve sosyal çevre ön plana çıkarken, AB ülkelerinde ise göç ile birlikte değişen demografik yapı ağırlık kazanmaktadır. AB ülkelerinde daha çok yeni kamu yönetimi ve etkili vatandaşlık anlayışı söz konusudur. Bu nedenle AB ülkelerinin diğer dünyadaki ülkelere göre devlet yönetiminde görülen en önemli farklardan birisi, vatandaşların yönetimde daha fazla söz sahibi olduğu, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin yöneticiler bakımından daha fazla geçerli olduğu bir yapıya sahip olmalarıdır. Öte yandan bu gibi bir yapıda, gerek kamu kuruluşlarında, gerekse sivil toplum örgütlerinde istismara açık bir durum söz konusu olabilmektedir. AB ülkelerinde etkili vatandaşlık kavramının tersine göç aldığı ülkelerde ise cumhuriyetçi vatandaşlık anlayışı geçerlidir. Bu nedenle göçler AB ülkelerinde önemli ve ciddi demografik değişikliklere neden olabilmektedir.

Türkiye'nin de son yıllarda yaşanan savaşlarla birlikte giderek artan bir şekilde, göç aldığı görülmektedir. Hatta son yıllarda Türkiye, göç olgusu ile AB ülkelerinden daha fazla uğraşmakta ve daha fazla göç almaktadır. Öte yandan Türkiye'nin aldığı göç ile demografik yapısı değişse de, göç eden insanların yönetime katılma ve devlet anlayışları arasındaki farklar, AB ülkeleri kadar etkili değildir. Bu nedenle AB ülkelerinde göç olgusunun, Türkiye'ye göre sosyal merkezlerin işlevlerini daha fazla etkilediği ifade edilebilir.

Türkiye için önemli olan bir diğer tehdit ise siyasi ve politik belirsizliklerdir. Ülkemizde AB ülkelerine göre siyasi ve politik çevrelerin gerek halk, gerekse kamu kurumlarındaki etkisi daha fazladır. Buna ilave olarak siyasi tarihimizdeki rövanşist eğilimler nedeniyle, bir kamu kurumunun yönetimi ve işlevleri, siyasi ortama yakından bağlıdır. Ancak AB ülkelerinde ise birlik genel olarak siyasal söylemleri ve farklılıkları kendi içerisinde daha iyi hazmedebilmiş bir yapıya sahip olup, Türkiye ile kıyaslandığında kamu kurumları siyasetten daha bağımsız ve otonom, yani kendi kendisini yöneten bir yapıya sahiptir.

AB ülkelerinde öne çıkan bir diğer tehdit ise birliğin dış dünya ile olan sınır yönetimi ve entegrasyon sorunlarıdır. Bu durum kamu kurumlarının ve sosyal hizmet merkezlerinin işleyişini olumsuz etkilemekte, kurumlar arasındaki farklılıklar birlik içinde çok fazla önemsenmezken, birlik dışındaki ülkelerle kıyaslandığında önemli ve ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Türkiye için ise durum daha farklıdır. Coğrafi konumu itibarıyla Türkiye hem batı bloğu ülkelerine, hem de orta doğu ülkelerine yakın bir yapıya sahip olduğundan, birlik içerisi ve birlik dışı ülkeler gibi arada keskin bir fark ya da geçiş alanının olmadığı, dış dünya ile daha entegre olduğu ve bu durumun kamu kurumları arasındaki işlevler üzerine de yansıdığı ifade edilebilir.

Genel olarak özetlemek gerekirse sosyal hizmet merkezleri kamusal bir görevi yerine getirirken, temelde hizmet veren kurumların yapısı ve işlevleri, kamunun yapısıyla yakından ilişkilidir. Kamusal yapıda görülecek olan farklılıklar, her ne kadar yönetsel ve mevzuat açısından merkezi otoriteye bağlılık söz konusu olsa da, kurumların işleyişlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle Türkiye'nin doğrudan AB

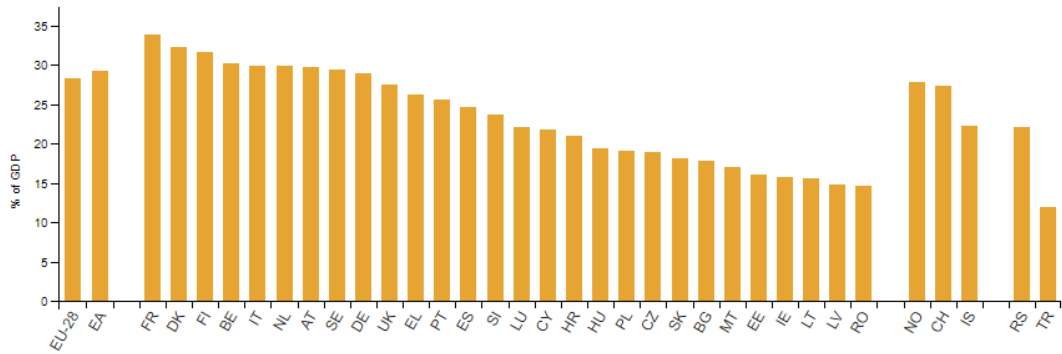
ülkelerindeki uygulamaları birebir almaları değil, kendisine uygun olan işlevler ve bunların sonuçlarını daha etkili bir biçimde değerlendirmesinde yarar vardır.

6.4. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Kıyaslanması

Genel olarak Türkiye ile AB arasındaki farklar incelendiğinde, sosyal hizmet sunumunda temel felsefe farklılıklarının yanında, kaynak ve yöntem olarak da ciddi farklılıkların olduğu görülmektedir. Buna karşın gerek AB’de, gerekse Türkiye’de sosyal hizmet sunumunda temel düşünce, sosyal devlet yapısını daha fazla ortaya çıkarmak ve sosyal hizmet sunumunu daha etkili bir hale getirmektedir. Türkiye ve AB ülkelerinde sosyal hizmet sunumu harcamalarının GSMH’ya oranları ve ülkelerin sıralanması Şekil 4.2’deki gibidir.

Şekil 4. 3. Türkiye ve AB ülkelerinde sosyal hizmet sunumu harcamaları

Social protection expenditure, 2015

(Eurostat, 2019.)

Şekilde de görüldüğü gibi, Türkiye GSMH’sın sosyal hizmet sunumuna harcadığı oran, diğer AB ülkelerine göre oldukça düşüktür. Fransa en yüksek sosyal harcama yapan ülkelerin başında gelmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde, Türkiye ve AB ülkelerinde sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısının PESTEL analiziyle incelenmesine yer verilmiştir. PESTEL

analizinde herhangi bir konunun Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Çevresel (Environment) ve Yasal (Legal) açılardan incelenmesi söz konusudur. Analiz de ismini, bu maddelerin baş harflerinden almaktadır.

Türkiye ve AB’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısının kıyaslanması Tablo 6.7’de verilmiştir.

Tablo 6. 7. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Kıyaslanması

	Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
Politik farklılıklar	Politik yapıya sıkı sıkıya bağlıdır. Kurum politikaları değişkendir. Kurum politikaları diğer kamu kurumlarınca yeterince desteklenmez. Kurum politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında alan uzmanları ve akademik çevrelere yeterli düzeyde söz verilmez. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Belediyeler, Kaymakamlıklar ve STK’lar olmak üzere dört farklı yapıda verilir.	Politik yapıyla bağı oldukça azdır. Sabit ve kesin kurum politikaları vardır. Kurum politikaları diğer kamu kurumlarınca yeterli düzeyde desteklenir. Kurum politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında alan uzmanları ve akademik çevrelere yeterli düzeyde söz verilir. Belediyeler aracılığıyla, tek bir yapıda hizmet sunumu verilir.
Ekonomik farklılıklar	Güçlü bir ekonomik yapısı yoktur. Destekler ekonomik yapıya göre orantısız verilmektedir. Ekonomik bakımdan üretken değil, dağıtan ve pasif yapıdadır.	Güçlü bir ekonomik yapısı vardır. Destekler ekonomik yapıya göre orantılı verilmektedir. Ekonomik bakımdan üretken, çözüm üreten aktif yapıdadır.
Sosyal farklılıklar	Kamu tarafından ileri düzeyde desteklenir. STK katkısı düşük düzeydedir. Yardımlaşma bilinci yüksektir. İstismara açıktır. Dini bir yönü olduğu için, sosyal yapı tarafından kutsal görülmektedir.	Kamu tarafından ileri düzeyde desteklenir. STK katkısı yüksek düzeydedir. Yardımlaşma bilinci yüksektir. İstismara açıktır. Dini bir yönü olduğu için, sosyal yapı tarafından kutsal görülmektedir.
Teknolojik farklılıklar	Teknolojik destek konusunda yetersizdir. Ölçme ve değerlendirme konularında dış kaynakları kullanır.	Teknolojik destek konusunda yeterlidir. Ölçme ve değerlendirme konularında iç kaynakları kullanır.
Çevresel farklılıklar	Çevre kurumlarla yeterli düzeyde işbirliği yoktur. STK’lar ile koordinasyon düzeyi düşüktür. Toplum tarafından dini duygular	Çevre kurumlarla yeterli düzeyde işbirliği vardır. STK’lar ile koordinasyon düzeyi yüksektir. Toplum tarafından dini duygular

	başta olmak üzere, desteklenmektedir.	başta olmak üzere, desteklenmektedir.
Yasal farklılıklar	Mevzuat ve düzenlemeler oldukça kapsamlı ve yeterlidir. Mevzuat ve düzenlemeler yeterli düzeyde hayata geçirilememektedir. Yasal anlamda kamu denetimine açık değildir. Farklı kurumlar aracılığıyla verilmesi nedeniyle, yasal karışıklıklar söz konusudur.	Mevzuat ve düzenlemeler oldukça kapsamlı ve yeterlidir. Mevzuat ve düzenlemeler yeterli düzeyde hayata geçirilmektedir. Yasal anlamda kamu denetimine açıktır. Farklı kurumlar aracılığıyla verilmemesi nedeniyle, yasal karışıklıklar söz konusu değildir.

Karşılaştırma sonuçlarından da görüldüğü gibi, Türkiye’de sosyal hizmet sunumunda dörtlü yapının olması, AB ülkelerine göre uygulamada bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir. Kurumlar arasındaki eksik işbirliği, geniş ve yeterli bir şekilde yapılan düzenleme ve mevzuatların yeterince hayata geçirilememesi gibi nedenlerle, Türkiye’de AB ülkelerine ve genel olarak birliğe göre eksiklikler görülmektedir.

Bunun yanında Türkiye’nin sahip olduğu ekonomik olanaklar ve AB kıyaslamasında, AB ülkelerinde çok daha ciddi ve güçlü bir ekonomik yapı vardır. Buna karşın AB ülkeleri ile GSMH oranlandığında, Türkiye’nin sosyal hizmet sunumunda yardım ilkesinin daha fazla ön plana çıktığını ve harcamalarının daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, devam eden başlıkta Türkiye için AB incelemesinden yola çıkarak, alternatif bir model önerisi getirilmiştir.

Türkiye ve AB’de sosyal hizmet sunumunun kurumsal yapısının mikro düzeyde kıyaslanması Tablo 6.8’de verilmiştir.

Tablo 6. 8. Türkiye ve AB’de Sosyal Hizmet Sunumunun Kurumsal Yapısının Mikro Düzeyde Kıyaslanması

	Türkiye’de sosyal hizmet sunumu	AB’de sosyal hizmet sunumu
Politik farklılıklar	Resmi otorite ve merkezi hükümete bağlı politikaları izler.	Yerel yönetimler ve belediyeler tarafından politikaları belirlenir.
Ekonomik farklılıklar	Finansal açıdan Aile, Çevre ve Sosyal Hizmet Bakanlıkları, Belediye, Kaymakamlık ve STK finansmanına sahiptir.	Belediyelerin kendi fonları ve merkezi fondan pay alır.
Sosyal farklılıklar	Mikro düzeyde hizmeti herkese sunar, ayırım yapmaz.	Mikro düzeyde hizmeti herkese sunar, ayırım yapmaz.
Teknolojik farklılıklar	Daha çok yardım yapma ve takibine odaklanmıştır.	Yardımlar düzenli olarak takip edilmekte ve geribildirimler analiz edilmektedir.
Çevresel farklılıklar	Mikro düzeyde çevreyle ilişkileri orta düzeydedir.	Mikro düzeyde çevreyle ilişkileri yüksek düzeydedir.
Yasal farklılıklar	Yasal olarak birden çok kurum olduğu için, her birisi kendi düzenlemesinde hizmet verir.	Belediyeler kendi düzenlemelerini yapabilir.

Tablodan da görüleceği gibi, makro düzeydeki farklılıklar mikro düzeyde daha az olup, temelde merkezler yardıma muhtaç bireylere yardım etme görevini yerine getirmektedir. Ancak makro düzeydeki farklılıkların, mikro düzeyde de etkisini gösterdiği ifade edilebilir.

6.5. Türkiye İçin Alternatif Model Önerisi

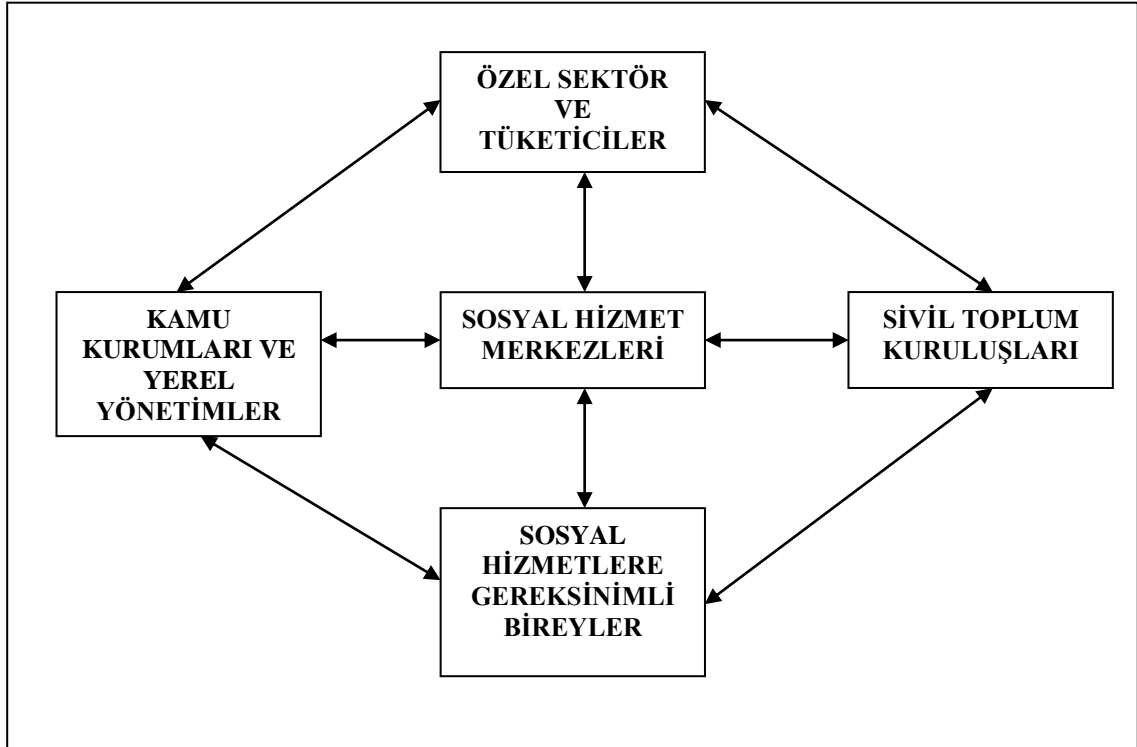
Literatür bölümünde de ayrıntılı incelendiği üzere, AB’de öne çıkan ülkeler olan İngiltere’de ağırlıklı olarak doğrudan nakit yardımı, aile terapileri gibi sosyal hizmet uygulamalar yapılmaktadır. Ancak çoğunluğu kamu finansmanı olduğu için, sistemdeki programlar bazı eleştirilere maruz kalmaktadır. Almanya’da ise dini gruplar ağırlıklı olan yürütülen çalışmalarda, farklı dini ya da etnik yapılara yeterince erişimin mümkün olamayabileceği görülmekte olup; Hollanda’nın ise, nüfusunun da çok daha düşük olması avantajıyla olsa gerek, daha sağlıklı ve uygulamada daha geniş kapsamlı ve etkili bir sistemine sahip olduğu görülmektedir (Özdemir, 2018: 6; Seyyar, 2005: 272; Sezgin,

2001: 5; Sevim, 2017: 58; Henderson ve Knapp, 2003: 382-383; Çadır, 2017: 14; Özmete ve Akgül Gök, 2015: 137).

Genel olarak değerlendirildiğinde AB ülkelerinde sosyal hizmetlerin aslında bazı yapısal eksiklikler içerse de, Türkiye’ye göre GSMH ve gelişmişlik düzeylerinin yüksek olması ve uzun yıllardır süregelen modern sosyal hizmet uygulamaları nedeniyle, çok daha organize olduğu ve kaynak sıkıntısı da çekmediği söylenebilir. Buna ilave olarak, yaklaşık yarım yüzyıllık geçmişi olan kapsamlı “çocuk, kadın ve aile politikalarının” bulunması, özerklik dereceleri yüksekliği avantajlarıyla, henüz modern bir sosyal hizmet sunum sistemi inşa edemeyen ülkemize kıyasla, işleyişlerinin çok daha etkili ve verimli olduğu kapsamlı işlev gördüğü de belirtilmelidir.

Literatür taraması, içerik analizleri, AB sisteminin çeşitli kaynaklardan irdelenmesi ve ülkemizde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2017 Yılı Faaliyet Raporu yanında bütün bu faktörler göz önüne alınarak, Türkiye için etkili, verimli ve işlevsel olacağı öngörülen alternatif bir model aşağıda önerilmektedir.

Şekil 6. 1. Türkiye için model önerisi

Türkiye'nin AB ülkelerine göre en önemli eksiği, aile ve çocuk politikalarının yetersizliği yanında finansal sistemin nüfusa oranla yetersiz kalışı olurken, en önemli zenginliği ise dinamik ve genç nüfusunun özellikle son 10 yılda eğitim kurumlarının sayısının artmasıyla, çok yoğun bir taleple sosyal hizmet alanında lisans, ön lisans eğitimi almaya ve sunum sisteminde çalışmaya yönelmiş olmasıdır. Sosyal hizmet sunum sistemi, başvuru, izleme vb. tüm aşamalarda, sosyal hizmete gereksinim duyan geniş kitlelere ulaşarak etkili problem çözme becerileri, ebeveyn becerileri kazandırmaya yönelik müdahaleler yaparak gereksinim grupları, kırılğan dezavantajlı bireyler ile özel sektör ve devlet arasında bir denge kurarak çok daha etkili işlevler görebilir. Bireylerin yapabilecekleri işgücünün belirlenerek, özel sektörün gereksinim duyduğu insan kaynağına yönlendirilmesi, işsiz bireylerin sektörde değere dönüşmesine yarayacağı gibi aynı zamanda, bireylerin de psikolojik ve psikososyal anlamda desteklenmesine olanak verebilecektir.

Türkiye'de sosyal hizmet sunum sistemi öncelikle yasal altyapı ve mevzuat bakımından tahkim edilerek, yerel ölçekte yapılacak gereksinim temelli tespitlerle, risk grupları ve alanları belirlenerek, yurttaşların sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı teslim edilerek, insan onuruna yaraşır standartlarda sosyal hizmet sunulmalıdır.

Avrupa ülkelerindeki uygulamalara paralel olarak, müracaatçılara, hiçbir birey üretmeden, artı değer katmadan, doğrudan devlet ya da herhangi bir kurum desteği ile yaşamını idame ettirmesi teşvik edilmelidir. Giddens'in sosyal kimlik teorisine göre de, doğrudan destek alan bireylerde önce sosyolojik uyum sorunları, ardından da psikolojik sorunlar meydana gelmekte olduğundan, sosyal hizmet ve sosyal yardımlara gereksinim duyan nüfus gruplarının istihdama kazandırılması, üretici hale getirilmesine hizmet edecek düzenlemeler hayata geçirilmelidir (Giddens, 2005: 29-30). Bu bağlamda sosyal hizmet sunum merkezlerinin istihdam bürosu hüviyetine de büründürülmesiyle, özel gereksinimli bireyler için kısmi zamanlı üretimlere de olanak veren örgütsel yapıların inşası yararlı olacaktır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı ilçe düzeyinde sosyal hizmetler müdürlüklerinin kurulması ve her 100 bin nüfusa 10 SHU, 10 psikolog vb. görevlilerin bulunduğu norm kadro uygulamasıyla, sosyal hizmet sunum sistemi tam anlamıyla ulaşılabilir hale getirilmelidir. Bunun için Avrupa Birliği örneklerinde de olduğu gibi, yerel yönetimlerin etkin bir biçimde kullanılması ve tek bir çatı altında bu hizmetlerin verilmesinde fayda vardır.

Model genel olarak özetlenecek olursa, faydacı ve üretken bir yapıyla, görev ve tanımların daha belirgin olduğu, iç ve dış paydaşlarla aradaki iletişim ve etkileşimi daha verimli bir şekilde yerine getirecek bir sistemdir. Bu sistem sayesinde her sosyal hizmet ihtiyacı olana doğrudan yardım etmek değil, onların sahip olduğu yetenekleri kısmi de olsa gelire dönüştürecek bir sistem önerilmektedir. Geçici istihdam ve koruma görevlerini de yerine getiren bir model önerilmektedir.

7. TARTIŞMA

Sosyal hizmet ve sosyal hizmetlerin genel olarak kavramsal incelemesine bakıldığında; Sosyal hizmet bir mesleği ya da meslek dalını ifade ederken, sosyal hizmetler ise bu mesleğin yerine getirdiği görevleri tanımlamaktadır (Doğan ve Duyan, 2015: 106; Tufan vd, 2009: 76; Özmete ve Akgül Gök, 2015: 128; Çetin, 2015: 147; Selcik ve Güzel, 2016: 462). Dolayısıyla bu araştırmada sosyal hizmetler konusundan bahsederken, sosyal hizmet mesleği kıyaslaması değil, sosyal hizmetlerin, yani meslek dalının uygulamada nasıl ve ne şekilde yer aldığı incelenmiştir.

AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin temel işlevlerini etkileyen en önemli faktörlerin başında özerklik gelmektedir. Özerklik diğer bir ifadeyle otonomluk olarak da tanımlamak mümkündür. AB ülkelerinde birden fazla ülkenin bir araya getirdiği bir yapı söz konusu olduğu için, birlik içerisindeki kamu ve sivil toplum kuruluşlarının olabildiğince bir bütün hale getirilmesinin en önemli yolu, üye devletlerin her birinden bağımsız ve kendi başına işleyen otonom bir sistemin elde edilmesidir. Bu noktadan bakıldığında sosyal hizmet merkezlerinin kendilerine has yönetim yapısını ve idare şeklini geliştirdikleri ifade etmek mümkündür. Öte yandan Türkiye'de ise daha merkezi yapıya bağlı olan bir idari yönetim şekli söz konusudur. Buradan hareketle AB ile Türkiye arasındaki en önemli farkın işlevsel anlamda yönetim özerkliği olduğunu ifade etmek mümkündür.

AB ile Türkiye arasındaki bir diğer önemli işlevsel fark ise ekonomik yapıdır. Yine burada da, AB ülkelerinde ülkeler arasındaki ekonomik bağımlılık, birliğin her kurum ve kuruluşuna olduğu gibi sosyal hizmet merkezlerine de yansımaktadır. Türkiye'de ise finansal anlamda sosyal hizmet merkezleri biraz daha zayıf olup, kendi çaplarında geliştirmiş oldukları AB projeleri ya da merkezi hükümetin vermiş olduğu sınırlı bütçeyle hareket etmektedir. GSMH içerisindeki aldıkları payın da sınırlı olduğu ifade edilebilir (EVDS, 2018). Bu noktada özellikle son yıllarda hükümetin bu alanda çok ciddi destekler verdiğini de ifade etmek gerekir. Ancak gelinen noktada henüz AB ülkelerindeki başarı elde edilebilmiş değildir.

AB ülkeleri ile Türkiye arasındaki sosyal hizmet merkezlerinin işlevi bakımından bir diğer önemli fark ve uygulamaya da yansıyan konu ise kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki sıkı ilişkidir. 2. Dünya savaşı sonrasında Avrupa ülkelerinde savaşın tekrar meydana gelmesini önlemek amacıyla ciddi bir sistem kurulmuştur. Bunun için vatandaş ile devlet arasındaki ilişkiler birlik çerçevesinde yeniden ele alınmakta ve geçmişten günümüze bu alanda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye'de ise bir yandan emperyalist gelişen ekonomiler ile mücadele, bir yandan da coğrafi ve jeopolitik gelişmeler ile mücadele nedeniyle, sosyal hizmetlerde istenen yol kat edilebilmiş değildir. Ancak son yıllarda gerek hükümet bazında yapılan çalışmalarda, sivil toplum örgütleri arasındaki iş birliğini arttırmaya yönelik olan çalışmalarda önemli kazanımlar elde edilmiş olup, Avrupa birliği uyum süreci ile entegre edilen bu kazanımlar alana önemli katkıda bulunmaktadır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçları genel olarak incelendiğinde, AB ülkelerinde sosyal hizmet merkezlerinin daha etkili ve verimli bir şekilde çalıştığı, gerek algısal anlamda, gerekse yöntemsel anlamda önemli işlevler gördüğü ifade edilebilir. Ülkemizde ise geçtiğimiz son yirmi yılda bu alanda yapılan çalışmalar ivme kazanmış ve özellikle son on yılda bu alanda önemli yol kat edilmiştir. Bu noktada, sosyal hizmetlere ilişkin uygulamaların aslında temelde, sosyal hizmetlere bakış açısıyla yakından ilişkili olduğunu ifade etmekte yarar vardır.

Türkiye'nin sosyal hizmetlere ilişkin bakış açısı incelendiğinde, toplumsal birlik ve bütünlüğün gerek halk arasında, gerekse devlet ile vatandaş arasında yüksek olduğunu ifade etmek mümkündür. Geçmişten günümüze tüm Türk ve İslam toplumlarında yardımlaşma ve dayanışma halk arasında yazılı ve sözlü kurallarda bir gereklilik olarak görülmektedir. Bunun yanında dini anlamda da dayanışma kavramının önemi sürekli olarak vurgulanmaktadır. Devletin ise asli görevinin her zaman vatandaşın hizmetini görmek olduğu, bunun kimi zaman koruma yoluyla, kimi zaman ise doğrudan iâşe yoluyla olduğu görülmektedir.

AB ülkelerinde ise yerel yönetimler üzerinden yürüyen, daha iyi işleyen bir yaklaşım ön plana çıkmaktadır. AB ülkelerinde sosyal hizmet sunumu ve işlevleri, Türkiye'deki gibi temel mantığı geçmişe dayanmayan, adeta toplum içinde birlik ve bütünlüğün sağlanması için değil, daha ziyade toplum içerisinde kargaşanın önlenmesi için yerine getirilmektedir. Diğer bir ifadeyle AB ülkelerinde özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan büyük panik ve yeniden savaşa girme korkusu, birlik içerisinde bütün kurumlarda olduğu gibi sosyal hizmet merkezleri bakımından da etkisini göstermiştir.

Türkiye ile AB ülkelerindeki sosyal hizmet merkezleri arasındaki en önemli bir diğer fark ise ekonomik özerklik, yönetimde otonom olma ve yüksek düzeyde bağımsız hareket edebilme gücüdür. Türkiye AB ülkelerine göre tek bir ülkenin olduğu bir yapıdır ve bu nedenle bürokrasiden çalışma yapısına, devlet yönetiminden kamu

kurumlarının işleyişine kadar pek çok unsur, Türkiye’de geçmişten gelen bir gelenek çerçevesinde şekillenmektedir. Öte yandan AB ise klasik bir devlet tanımının ötesinde, bir birlik olarak şekillenmektedir. Bu nedenle birlik içerisindeki yapılar, diğer üye devletlerarasında ağırlık ve söz sahibi olmanın önlenmesi için, daha objektif ve otonom yapıya sahip olmak zorundadır.

Genel olarak araştırma sonuçlarını özetlemek gerekirse AB ülkelerinde sosyal hizmet birimleri işlevsel olarak daha özerk bir yapıya sahip olup otonom, kendini yöneten, bu nedenle daha merkeziyetçi ve bürokrasiden uzak yapıya sahiptir. Bunun yanında finansal anlamda da daha fazla güce sahip, diğer sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarıyla güçlü ilişkilere sahiptir. Ülkemizde ise bu otonomluk düzeyi, finansal durum ve merkezi otorite ile diğer kurumlar arası ilişkiler, merkezlerin işlevlerini yerine getirmelerinde sınırlayıcı etkilere sahiptir. Bu nedenle, sosyal hizmet merkezlerinin daha etkili bir biçimde çalışmaları ve işlevlerini yerine getirmeleri için daha otonom, merkezi yönetimin daha fazla yetki verdiği, diğer kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla daha fazla ilişki içerisinde olan yapıya geçilmesinde fayda vardır.

9. KAYNAKLAR

- AKTAN, C. C. ve ÖZKIVRAK Ö. (2008), Sosyal Refah Devleti. İstanbul: Okutan Yayınları.
- ANDERSEN, G. E., DUNCAN, Anton HEMERİJCK, A. ve MYLES, J. (2001). A New Welfare Architecture For Europe? Report submitted to the Belgian Presidency of the European Union, September.
- APAK, H. (2018). “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Ön Lisans Sosyal Hizmetler Eğitimi”. Journal of Higher Education and Science, 8(2), 236-244.
- BASUT, L. (2015). Kurum Tanıtım Raporu. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü / Sosyal Hizmet Merkezi, <http://www.bingol.edu.tr/documents/AssetFiles/Fakulte-FEF/KURUM%20TANITIM%20RAPORU%20%C3%B6rnek.pdf> Erişim Tarihi: 14.01.2019
- CHRISTENSEN, J. M. (2016). “Professional Development In Social Work: Elderly Care In Sweden and Denmark”. Social Welfare Interdisciplinary Approach, 6(1).
- CUADRA, C. B. (2015). “Disaster social work in Sweden: context, practice and challenges in an international perspective”. The Nordic Welfare Watch – in Response to Crisis Working Paper No 1:2015.
- ÇADIR, M. (2017). “İngiltere’de Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetlerin Dönüşümü: Huzurevi Sektörüne Genel Bir Bakış”. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi 17(39), 9-32.
- ÇETİN, H. (2015). “Sosyal Adalet, Sosyal Hizmetler ve Bütçe”. Toplum ve Sosyal Hizmet, 26(2), 145-157.
- DHSC, (2018). Social Work England Secondary Legislative Framework Government consultation response. Department of Health and Social Care.
- DOĞAN, İ. ve DUYAN, V. (2015). “Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Yaz Uygulamasının Sosyal Hizmet Uygulamasının Amaçları Açısından Değerlendirilmesi”. Toplum ve Sosyal Hizmet, 26(2), 105-125.
- EVDS, (2018). Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi. <https://evds2.tcmb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 18.01.2019

- ERATH, P. (2010). “Social Work in Europe – European Social Work”. European Research Institute in Social Work. Ostrava University Press.
- EUROSTAT (2019). “Social protection statistics”. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File: Social_protection_expenditure,_EU-28,_2005-2015_\(%25_of_GDP_and_%25_change_in_social_protection_expenditure_and_GDP\)-FP2018.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Social_protection_expenditure,_EU-28,_2005-2015_(%25_of_GDP_and_%25_change_in_social_protection_expenditure_and_GDP)-FP2018.png) Erişim Tarihi: 12.02.2019
- FROST, E., HÖJER, S. ve CAMPANINI, A. (2013). “Readiness for practice: social work students' perspectives in England, Italy, and Sweden”. *European Journal of Social Work*, 16:3, 327-343.
- GENÇ, Y. ve BARIŞ, İ. (2015). “Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetimin İşlevselliği”. *International Journal of Social Science*, 32(3), 95-117.
- GIDDENS, A. (2005). *Sosyoloji*. (Haz.: Cemal Güzel), Ankara: Ayraç Yayınları.
- GÜMÜSCÜ, A., NYGREN, L. ve KHOO, E. (2018). “Social work and the management of complexity in Swedish child welfare services”. *Nordic Social Work Research*, DOI: 10.1080/2156857X.2018.1542336.
- HAAR, M. (2007). *Ma(r)king Differences in Dutch Social Work Professional Discourse and Ways of Relating to Clients in Context*. Dutch University Press, Bloemgracht 82hs, 1015 TM Amsterdam, The Netherlands.
- HAMBERG, H. ve SEDELIUS, T. (2016). “Inspection of social services in Sweden: a comparative analysis of the use and adjustment of standards”. *Nordic Social Work Research*, 6:2, 138-151.
- HENDERSON, C. ve KNAPP, M. (2003). “Social services in the UK: an annotated bibliography”. Anheier, Helmut K. and Kumar, Sarabajaya, (eds.), *Social services in Europe: an annotated bibliography*. Frankfurt, Germany : Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik e.V., 2003, pp. 382-413.
- HUSSEİN, S. (2011). “Social Work Qualifications and Regulation in European Economic Area (EEA)”. General Social Care Council and Skills for Care & Development, Kings Collage of London.

- IFSW (2019). International Federation of Social Workers. <https://www.ifsw.org/> Erişim Tarihi: 12.01.2019
- JONES, D. N. (2013). International and Global Issues, Macro Practice, Populations and Practice Settings, Race, Ethnicity, and Culture, Social Work Profession.
- KELDERS, Y., HOEVE, S. T., KWEKKEBOOM, R., SCHMALE, L., WITTENBERG, Y. Ve ZAL, S. V. (2016). “Community Care and The Care Transition In The Netherlands”. Journal of Social Intervention: Theory and Practice, 25(4), 27–40.
- KORAY, M. (2002), Avrupa Toplum Modeli, TÜSES Yay. İstanbul.
- KRAIMER, K. ve ALTMAYER, L. (2016). “The Relationship Between Social Work and Social Pedagogy – Similarities in Theory and Profession from a German Perspective”. Social Education, 4(1), 25-37.
- KRONEMAN, M., BOERMA, W., BERG, M., GROENEWEGEN, P., JONG, J. ve GINNEKEN, E. (2016). Netherlands Health system review. Health Systems in Transition, Vol. 18 No. 2.
- LORENZ, W. (2004). “Towards a European paradigm of social work – Studies in the history of modes of social work and social policy in Europe”. Doktor der Philosophie (Dr.phil.) an der Technischen Universität Dresden.
- MAXWELL, Judith, (2003); The Great Social Transformation: Implications for the Social Role of Government in Ontario, Prepared for the Panel on the Role of Government, September.
- MORIARTY, J., BAGINSKY, M. ve MANTHORPE, J. (2015). Literature review of roles and issues within the social work profession in England. Kings Collage London, Social Care Workforce Research Unit.
- NORDLING, V. (2017). “Destabilising Citizenship Practices? Social work and undocumented migrants in Sweden”. Lund University. Dissertations in Social Work 51 ed.
- ÖZDEMİR, S. (2004). Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti, İTO Yayınları, İstanbul.
- ÖZDEMİR, O. (2018). “Karşılaştırılmalı Sosyal Hizmet Politikaları Ve Uygulamaları: Almanya Örneği”.

<https://sosyalcalismaci.wordpress.com/2018/09/22/sosyal-hizmet-politikalari-almanya-ornegi/> Erişim Tarihi: 22.01.2019

- ÖZMETE, E. ve AKGÜL GÖK, F. (2015). “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sosyal İnovasyon ve Sosyal Hizmet İlişkisinin Değerlendirilmesi”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(2), 127-143.
- PUGH, R. (2005). “The Professionalisation of Social Work In The UK: Independence, Prescription And Regulation”. *Portularia*, 1(1), 77-94.
- SELCİK, O. ve GÜZEL, B. (2016). “Sosyal Hizmet Mesleğinin Çalışma Alanı ve Sosyal Hizmet Uygulamasının Türkiye Ölçeğinde Değerlendirilmesi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46), 461-469.
- SEVİM, K. (2017). “Hollanda’da Yaşlı Bakım Hizmetleri”. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 1(1), 55-63.
- SEYYAR, A. (2005). “Almanya’da Sosyal Hizmetler Eğitiminin Özellikleri”. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*; Sayı 49 (2005): 2005-1: Prof. Dr. Turan Yazgan'a Armağan Özel Sayısı.
- SEZGİN, G. (2001). “CIF Hollanda Programı (Yaşlılık ve Özürlülük Alanı)”. http://www.cifturkey.org/raporlar/GS_Hollanda_2001.pdf Erişim Tarihi: 22.01.2019
- SHANKS, E. (2016). “Managing social work”. *Stockholm Studies in Social Work*.
- SN, (2017). *The Trends in the Netherlands. Statistics Netherlands. Henri Faasdreef 312, 2492, JP The Hague.*
- Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, (2018). <http://www.shudernegi.org/?pnun=174&pt=D%C3%BCnyadaki+Sosyal+Hizmet+Uzman%C4%B1+Say%C4%B1lar%C4%B1> Erişim Tarihi: 25.01.2019
- ŞAHİN TAŞYIĞIN, N. ve Özel, H. (2011). “Türkiye’de Sosyal Hizmetlerin Dönüşümü”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2), 175-190.

- TEPAV, (2010). Sosyal Hizmetlerin Sunumunda Kademelenme. TEPAV Yönetişim Çalışmaları Araştırma Raporu, Eylül Türkiye Politika ve Araştırmaları Vakfı.
- THAM, P. (2018). “A Professional Role in Transition: Swedish Child Welfare Social Workers’ Descriptions of Their Work in 2003 and 2014”. *British Journal of Social Work* (2018) 48, 449–467.
- TOPORKOVA, O., GLEBOVA, E. A., VYSOTSKAIA, I. V. ve TIKHAEVA, V. V. (2016). “Social Pedagogical Work with Different Age Groups in Germany”. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(16), 9448-9456.
- TOPRAK, D. (2015). Uygulamada Ortaya Çıkan Farklı Refah Devleti Modelleri Üzerine Bir İnceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2015/1, Sayı: 21.
- TUFAN, B., SAYAR, Ö. Ö. ve KOÇYILDIRIM, G. (2009). “Sosyal Bir Hak Olarak Sosyal Hizmet”. <http://www.sosyalhaklar.net/2009/bildiri/tufan.pdf> Erişim Tarihi: 28.01.2019
- USAID (2008). “Social Work Education And The Practice Environment In Europe And Eurasia”. Bureau for Europe and Eurasia
- World Health Organization (2005) *Mental Health Atlas: 2005. Revised Edition. Mental Health: Evidence and Research* Department of Mental Health and Substance Abuse World Health Organization, Geneva.
- YOLCUOĞLU, İ. G. (2017). *Sosyal Hizmet/Sosyal Çalışma Bilim ve Mesleğine Giriş*. Nar Yayınevi.
- YÜKSEL vd, (2015). “Sosyal Hizmette Kayıt Tutma Standartları”. Sosyal Hizmet. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını, “Publication of Association of Social Workers”, Ocak-Haziran/ Temmuz-Aralık 2015.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Abdulhamit ŞAŞMAZ
Doğum Yeri – Tarihi : Boğazkaya./ Adıyaman- 1980
Cinisiyet :Erkek
Yabancı Dil :İngilizce
İletişim : 505 582 2887- abdulhamid_tr@hotmail.com

Eğitim bilgileri

Lise : Adıyaman İmam Hatip Lisesi (1997)
Lisans : İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji
(2002)

Atatürk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

(2016)

Çalıştığı Kurum- Görevi

:Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İstanbul Üsküdar Hasan Tan Çocuk Evleri Sitesi
Müdürlüğü - Öğretmen